UNIVERSITY OF ILLINOIS LIBRARY

APR 12 1919

Published and distributed under permit (No. 739) authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Boston, Mass. By order of the President, A. S. Burleson, Postmaster General.

"SANDARA"
Leidžia kas ketvergas
Amerikos Lietuvių Tautinė Sandara.
PRENUMERATA METAMS:
Suvienytose Valstijose $2.00
Kitose viešpatystėse $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

SANDARA

Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros Organas

"SANDARA"
Published Every Thursday
By the Lithuanian National League of America.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States $2.00
To Foreign Countries $2.50
"SANDARA,"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Entered as Second-Class matter January 14, 1914, at the Post Office at Boston, Massachusetts, under the Act of March 3, 1879.

No. 14 Tel. South Boston 52015. South Boston, Mass., Balndžio (April) 3 d. 1919 m. **Metai VI.**

Karės žinios.

VENGRAI UŽPUOLĖ FRANCUZUS.

Vengrijos armija užpuolė ant Francijos armijos stovė jusios neutralėje zonoje tarpe Vengrijos ir Rumunijos. Vengrai paėmė nelaisvėn 350 Francijos kareivių, bet francuzų generolui pareikalavus belaisviai tapo paliuosuoti.

Vengrijoje neramumai didinasi: dalis gyventojų priešinga vokiečiams, gi kita dalis reikalauja susijungti su Vokietija ir kariaut prieš talkininkus.

VENGRAI IR VOKIEČIAI TVERIA ARMIJĄ.

Iš Budapešto pranešama, kad nauja Vengrijos valdžia pasiuntė savo atstovus Vokietijon idant padaryt su tartį sujungt armiją ir eit prieš talkininkus.

Pirmiaus priklausę Mackenseno armijai Vokietijos oficieriai nuvyko į Budapeštą ir sutvėrė 100,000 vengrų armiją.

REVOLIUCIJA GALICIJOJE IR ČECHIJOJE.

Apielinkėse Galicijos miesto Drohobycz prasidėjo revoliucinis judėjimas ir greit išsiplėtė po visą Galiciją. Daugelyje vietų sutverta kareivių ir darb. tarybos pagal Rusijos budą. Lenkija pasiuntė armiją malšint revoilucijonierius, bet pasiųstoji lenkų armija pati prisidėjo prie revoliucionierių.

Čechijos gyventojai nesutinka kariaut prieš Vengriją ir grėsia generaliu streiku, jeigu bus apskelbta mobilizacija.

LATVIAI SUMUŠĖ BOLŠEVIKUS.

Bolševikai užpuolė ant latvių armijos tarp Bausko ir Mintaujos kovo 24 d., bet buvo atmušti į senasias pozicijas ties Olai. Bolševikai tulą laiką buvo užėmę Tukkumą, bet dabar latviai atsiėmė.

RAŠYTOJŲ DOMAI.

"Sandaros" raštų konkursui jau yra prisiųsta 2 rankraščiai ir keli pasižadėjimai. Raštai turi but nemažiau kaip tukstančio žodžių. Laikas prisiuntimo pasibaigia 15 d. balandžio. Pajudinkite plunksnas, gerbiami Am. lietuvių rašytojai ir rašytojos!

Užsieniuose.

DIPLOMATU NUOMONIŲ SKIRTUMAS RUSIJOS KLAUSIME.

Francijos laikraščiai rašo, kad Amerikos ir Anglijos atstovai sutinką vesti taiką su Rusijos bolševikų valdžios atstovais, kas butų lygu jų pripažinimui.

Francijos atstovai reikalauja, kad talkininkai siųstų prieš bolševikus 500 tukstančių armiją. Italija ir Japonija remia Franciją.

Prezidentas Wilsonas priešingas siutinmui armijos prieš rusus ir vengrus. Jo nuomone, diplomatijos budu galima daugiau gero padaryti, negu karine spėka.

Lloyd George sako kaip visuomet, kad kuomet nors talkininkai turės tarties su bolševikų valdžiomis.

Bet Anglijos spauda, ypač Londono "Evening News" griežtai stovi prieš visus kompromisus su bolševikais ir nurodinėja, kad bolševikai neverti pripažinimo.

BESSARABIJA — RESPUBLIKA.

Iš Bessarabijos miesto Hatin pranešama, kad Bessarabija pasiskelbė respblika, savo premjeru išsirinko Liskiną ir paskelbė kovą besiveržiančiai į Bessarabiją Rumunijos kariuomenei.

LENKAI IR TALKININKAI.

Paderewski ir kiti lenkų lyderiai vyksta Paryžiun padaryti formalės sąjungos su tartį tarpe Lenkijos ir talkininkų.

SKLEIS BOLŠEVIZMĄ LENKIJOJE.

Centralinis Pild. Rusijos bošlevikų komitetas paskyrė 27,000,000 rublių skleidimui bolševikiškos propagandos imperialistiškoje Lenkijoje. Tam tikslui manoma leist po 27 mil. rub. kas mėnuo.

Šią žinią gavo lenkų komitetas Paryžiuje. Nutarimą skleisti bolševizmą Lenkijoje padarė karinis bolševikų komitetas savo susirinkime Vilniuje, kaip praneša buvusis Rusijos tarybų atstovas Berline p. Joffe.

MAIŠTAI AUSTRALIJOJ

Brisbeine įvyko susirėmimas tarpe valdžios ir bolševikų. Daug žmonių tapo sužeista.

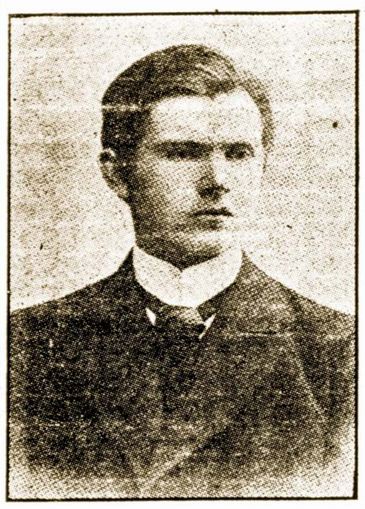

Prof. A. Valdemaras, pirmo laisvos Lietuvos valstybės ministerių kabineto sutvėrėjas ir premjeras. Dabar prof. Augustinas Valdemaras darbuojasi Paryžiuje, idant taikos konferencija teisingai išrištų Lietuvos klausimą. Jo, kaipo ministerių pirmininko vietą Lietuvoje buvo užėmęs M. Sleževičius, o dabar užima Pranas Dovydaitis.

Šis prof. Valdemaro paveikslas yra imtas 1914 metuose, kuomet jis tapo paskirtas Petrapilio universiteto filologų fakulteto profesorium, skaityti lekcijas iš senovės klasinės literaturos. Jis žino senovės graikų, latinų, vokiečių, anglų, francuzų, lietuvių, rusų ir kelias kitas kalbas ir yra pirmas lietuvis profesorius imperatoriškame Rusijos universitete. Dabar Valdemaras yra 36 metų amžiaus.

KAIZERIS, DIEVAS IR DIPLOMATAI.

Karės kaltininkų ištyrimo komisija Paryžiuje paskelbė, kad šios karės kaltininkų tarpe yra ir buvusis Vokietijos kaizeris Wilhelmas.

Kaizeris - gi dabar saugojamas Amerongene ir visus šiaip tikrina:

— "Už savo pasielgimus aš atsakau tik prieš Dievą, o Dievas žino, su kokia baime del savo ypatos ir del savo trono cielybės aš stengiausi sulaikyt karę. Aš nenorėjau karės, Nikalojus ne norėjo karės, Jurgis nenorėjo karės. Nė vienas valdonas nenorėjo karės. Karę padarė diplomatai. Visa karės kaltė gula ant Rusijos valdžios, kurioje veikė tamsosios jiegos".

Kaizeris betgi nutyli cariškosios valdžios nedorybes, padarytas pagal diktaturą intrigantų, šnipų ir kitų "dievobaimingo" kaizerio šaikos narių.

Iš Amerikos.

DIDELĖ NELAIMĖ.

Netoli Bristol, Penn. kovo 31 d. Merchant shipyard, Harriman sugriuvo laikinai padirbtas tiltas ir 150 žmonių supuolė į 25 pėdų giliumo vandenį. Apie 40 žm. žuvo.

RIAUŠĖS TOLEDO, O.

Kovo 30 d. 5000 žm. minia pareikalavo įėjimo į Memorial Hall, miestui priklausantį namą, kur Eugene V. Debsui tapo uždrausta kalbėti. Policija neleido. Tuomet minia išdaužė Memorial Hall langus ir duris ir parodydama šaukė "to hell with the mayor" (į pekią su majoru).

Sergantys senelis Debs guli Cleveland hotelyje ir negalėjo kalbėti miniai.

Vieton Debso pradėjo kalbėt kitas kalbėtojas, bet jį policija pravijo. Virš 75 žmonių tapo suareštuota, jų skaičiuje Thomas Devine, miesto tarybos narys socialistas. 200 policistų padarė tvarką ir areštuotus paleido be kaucijų.

Majoras Schreiber uždraudė laikyt "radikališkos spalvos" susirinkimus.

VISAS PLANAS — REVOLIUCIJA.

Kandidatavęs į Clevelando miesto majorus p. C. E. Ruthenberg soc. mitinge Clevelande užreiškė: "Jokios reformos dabartinės ekonominės ir politinės sistemos nebus remiamos. Visas musų planas tai revoliucija". Mitingas išsireiškė už sušaukimą internacionalės konferenlijos kurioje dalyvauti kviečiami Rusijos bolševikų ir Vokietijos spartakų atstovai.

New Yorke išėjo į streiką 10,000 skarmalų rinkėjų, kuriems buvo labai mažai mokama, o dirbo nuo tamsos iki tamsai. Moterys gaudavo nuo $7.00 savaitėje, vyrai nuo $14.00. Visi reikalauja algų pakėlimo. Amerikos darbo fed. streiką remia.

Amerikos valdžia gegužės mėnesyje ketina siųst Archangelskan 18 laivų kariuomenės, kad pagelbėt talkininkams evakuot Rusijos šiaurę ir ištaisyt Murmansko geležinkelį.

Balandžio 1 d. popietyje automobilius No 42,781 įvažiavo į gatvekarį ties "Sandaros" ofisu. Automobilius sumuštas. Žmonių sužeistų nėra.

BOLŠEVIKAI BĖGS IŠ LIETUVOS.

Boston Globe patalpino telegramą iš Stockholmo, kad Lietuvos sostinė Vilnius greit bus paliuosuota nuo bolševikų. Bolševikai traukiasi į šiaurę.

Statement of the Ownership, Management, etc. Required by the Act of Congress of August 24, 1912, Of Sandara, published weekly, at South Boston, Mass. for April 1, 1919.

State of Mass., County of Suffolk.

Before me, a notary public in and for the State and county aforesaid, personally appeared Constantine P. Yurgelun, who, having been duly sworn according to law, deposes and says that he is the business manager of the Sandara and that the following is, to the best of his knowledge and belief, a true statement of the ownership, management, etc., of the aforesaid publication for the date shown in the above caption, required by the Act of August 24, 1912, embodied in Section 443, Postal Laws and Regulations, to wit:

1. That the names and addresses of the publisher, editor, and busines manager are:

Publisher — Lithuanian National League of America, So. Boston, Mass.

Editor — Kastantas Norkus, South Boston, Mass.

Business Manager — Constantine P. Yurgelun, South Boston, Mass.

2. That the owners are: The Lithuanian National League of America.

3. That the mortgagee is Charles Prataps, South Boston, Mass.

(Signed)
Constantine P. Yurgelun,
Business Manager.

Sworn to and subscribed before me this 27th day of March, 1919.

(Signed) Michael Coran
(Seal) My commission expires Dec. 23, 1921.

Liet. Atstatymo Bendroves Kampelis

Žinios iš Lietuvos.

Gyvenimas įvairiuoja. Žinios iš Lietuvos įvairios. Skelbiama, kad nauja Lietuvos Valstijos valdžia susitvėrė po vadovyste Prano Dovydaičio. Ši valdžia jau išdalinusi dvarus žmonėms, ir sako, turi žmonių pritarimą. **Tai gera naujiena.**

Kita žinia sako, kad bolševikai užpludę Lietuvą. Bet ši žinia nepatikrinta, o jos vieton atėjus antra, kad bolševikai nemaną lietuvių kliudyti ir kad pritarią Lietuvos savistovybei.

Trečia žinia, kad iš Paryžiaus atšaukta lietuvių Taikos Delegacija ir jos vieton pasiųsta kita. Atėjo žinių, kad Paryžiuje darbuojamasi kuopuikiausiai ir Lietuvos dalykai aiškėja.

Ketvirta žinia, kad Anglijos karės ministeris Cecil, kalbėdamas Atstovų Rume, pasakė, kad lietuviams yra anglai suteikę ginklų kovai prieš bolševikus, ir kad lietuviai jieška teisingos savistovybės, ką Anglijos valdžia ir pažadėjusi.

Penkta žinia, kad Lietuvos Atstatymo Bendrovės atstovai jau Francijoje darbuojasi. Darbo esą begalės, o Lietuvos reikalai Taikos Konferencijoje pastatyti gerai.

Romanas Karuža gelbsti delegacijai iš Lietuvos susisiekti su Amerikos atstovais. Vyksta viskas gerai. Vėliau suteiksime platesnių žinių.

Paskiausia žinia, tai kad reikalinga Lietuvai tuojau duonos ir pinigų atstatymui, o reikia tiek daug, kiek tik galima gaut. Jau esanti tikra garantija pinigus įvestinant.

Tiktai broliai stokite tuojau į Lietuvos Atstatymo Bendrovę. Šėras $10, bet parduodama nemažiau penkių šėrų.

LITHUANIAN DEVELOPMENT CORPORATION
(Lietuvos Atstatymo Bendrovė),
320 Fifth Ave.,
New York, N. Y.

$60.00 "BONUS"
PALIUOSUOTŲ KAREIVIŲ IR JUREIVIŲ,
UŽ DYKA
Iškolektuojame!
Reikalaujami tik Paliuosavimo Raštai.
CENTRALIS BENDRAS LIETUVIU BANKAS
Juozas Kavaliauskas prezidentas
32—34 CROSS st., BOSTON, MASS.

SVARBŲS TARYBŲ TARIMAI.

PROTOKOLAS.

Tarybų Pild. Komiteto suvažiavimas atsibuvo kovo 28 ir 19 d., Biltmore hotelyje, New Yorke.

Posėdyje dalyvauja: kun. J. Žilius, pp. Kaupas, M. Vinikas, P. Vilmontas, J. Širvydas, Dr. J. Bielskis, Dr. Jonikis, V. Jankauskas, Šivickas, M. Bush ir V. Račkauskas. Taipgi atsilankė svečiai: pp. Ambrozius, Ramanauskas, Augunas, Vaitkus, Ambrozevičius, Žukauskas, Čiurlionis, Bukšnaitis ir Martus.

P. Vinikas išrinktas pirmsėdžiu, o Bielskis raštininku.

Perskaityta ir priimta protokolas iš praeito susirinkimo. Vien p. Jankauskas protestavo prieš nepažymėjimą jo neužsiganėdinimą p. Peck darbavimosi ir reikalauja dabar pažymėti.

Perskaityta laiškas, kurį parvežė p. Byoir nuo prof. Valdemaro iš Paryžiaus. Lietuvos premieras kreipiasi į Amerikos lietuvius nurodydamas momento svarbą ir kaip milžiniškai Amerikos lietuviai gali prisidėti prie Lietuvai laisvės užtikrinimo. Prašoma Amerkos lietuvių, kad ypatingą akciją pavarytų, Amerikos visuomenės prijautimą išgauti. Tokio darbo vedimui pataria kviesti p. Byoir.

P-as Kaupas referuoja iš pasikalbėjimų su p. Byoir Am. Lietuvių Tarybos Pild. Komiteto posėdyje, išdėsto visą reikalą ir maždaug planus veikimo, kuriuos p. Byoir pabriežė. Iš p. Byoir kalbos paaiškėjo, kad Taikos konferencijoje pirmą vietą užima didžiųjų valstijų atstovai, o mažųjų valstijų atstovai daro spaudą į juos, visokiais budais mėgina savo reikalą pirmyn išstumti. Lietuvos reikalais veik vienas Valdemaras paliktas kovoti su rusais ir lenkais. P-o Byoir nuomone, Valdemaras yra padaręs daugiaus į tris dienas negu kad kitų valstijų atstovai į sąvaites. Valdemaras jaučia, kad jam truksta prestyžo, pasimato su žmonėmis kaipo pavienis asmuo, nežiurint to, kad jisai yra Lietuvos premieru, nes šimtai tukstančių Am. lietuvių nesudaro reikalingą spaudimą. Amerikos misiją yra reikšmingiausia ir Valdemaro balso išklauso, bet aršiausia, kad Amerikos misija mažai atjaučia lietuvių buvimą Amerikoje — mes iki šiam laikui neįstengėm šioje šalyje užtektinai balsą pakelti, kaip tą yra padarę čechai, lenkai ir kitos mažesios tautos. Netik Amerikos valdžios o ypač Amerikos žmonių prijautimas yra šiuo tarpu neatbutinai reikalingas. Anglijoje ir Francuzijoje prie žmonių prieiti nesuspėsim, tenais vien per valdžią ar šiaip politikierius tegalima veikti, o tas nė kiek šiuo tarpu galės pagelbėti. Amerikoje dar nepervėlu, dar galima ne tik prijautimą žmonėse išdirbti, bet taip sudaryti, kad Lietuvos klausymas Amerikos žmonėms butų vienas iš svarbiausių dienos klausymų. Smarkią akciją reikėtų pavaryti bent per penkes ar šešes sąvaites. Tokiam darbui reikėtų tarp penkesdešimts ir šešesdešimts tukstančių dolerių išleisti. P-as Byoir apsiimą šį darbą vesti jei tik mes galėtume parupinti užtektinai pinigų. Jisai jokio užmokesčio nereikalauja. Vieninteli atlyginimą, kokį jisai tikisi, lietuvių dėki gumą užsitarnauti.

P. Vinikas pažymi, kad pasiulymas yra priimtinas, nes dar ne pervėlu, Lietuvos klausimas taikos kongrese dar nesvarstytas — galutinas likimas nesprėstas.

Kun. J. Žilius apibriežia abelnais ruožais dabartinį Lietuvos padėjimą ir nurodo, kad kaip tik dabar yra laikas pavaryti smarkią agitaciją, Amerikos visuomenės prijautimą išgaut ir tokiu budu sudaryti spaudimą ant Am. atstovų Paryžiuje.

P-o Byoir propozicija principe priimta, ir prof. Valdemarui rekomenduojant, nutarta pakviesti p. Byoir vesti jo proponuojamą akciją; nuskirta komisija iš pp. J. Kaupo ir V. Jankausko tame reikale rezoliuliją parupinti. Sekanti likos priimta:

Resolution.

At a joint meeting of the administrative committee of the Lithuanian National Council, held at the Hotel Biltmore, New York, March 18, 1919, the following resolutions were adopted:

WHEREAS The Lithuanian National Council in America has received from the Prime Minister of Lithuania, professor A. Valdemar, an official communication setting forth the need of acquainting the people of the United States of America, with the aspirations and needs of Lithuania at the present time, and asking the Lithuanian National Council to enlist in this work the co-operation of Mr. Carl Byoir, and

WHEREAS Lithuania stands today as the bulwark against Russian bolshevism, and the soldiers of Lithuania are actually co-belligerents of the American and allied forces against the bolshevist movement, and

WHEREAS The American people are not sufficiently acquainted with the facts of Lithuania's situation, her aspirations, her needs, and the Lithuanian National Council, and the Prime Minister of Lithuania pathetic understanding of the American public therefore, be it resolved—

That the Lithuanian National Council is in unanimous agrreement that a great campaign be immediately inaugurated, with the purpose of bringing to the people of America and to the other peoples of the world, the truth about Lithuania's just cause: her vital needs, and the right of her people to self symphaty of every American of Lithuanian descent. Therefore it is further resolved by unanimous agreement, that the Lithuanian National Conucil in America, and the Prime Minister of Lithuania, request Mr. Carl Byoir to take active and direct charge of this campaign and to become in all matters affecting it the official advisor of the Lithuanian Provisional Government and of the Lithuanian National Council in America.

Be it further resolved, that in the event of Mr. Carl Byoir's accepting this position, as committee will be duly appointed to render him complete and constant cooperation This Committee to be composed of Mr. J. B. Kaupas; Mr. V. K. Jankus; Dr. J. Žilius; Mr. P. S. Vilmont; Mr. P. Molis.

WHEREAS The above resolution has been unaimously accepted by the administrative committee, the Executive Committee declares these resolutions to be in full force and effect this 19-th day of March, Nineteen-nineteen.

M. J. Vinik, Chairman.
Rev. J. Žilius,
Secretary.

Išrinkta komisija iš penkių asmenų, kuri dirbs kartu su p. Byoir ypač komisijos užduotimi bus tvarkyti finansinę dalį. Komisija susideda iš sekančių: J. Kaupas, P. Vilmontas, Kun. J. Žilius, V. Jankauskas ir P. Molis. Komisija tuojaus turės konferenciją su p. Byoir ir veikimo planus nustatys.

Kalbant apie pinigus minėto darbo varymui, bus dedamos pastangos, kad gauti iš visų fondų, kurie turi surinkę pinigus Lietuvos laisvės reikalams.

P-as Ambrozevičius praneša apie kongresmano Hamill Europon išvažiavimą ir pataria su juo pasimatyti ir duoti jam introdukcijos laiškus prie tenais esančių Lietuvos atstovų. Apsvarsčius dalyką, nematoma reikalas pasiulymą priimti. P-ui Hamill palinkėta laimingos kelionės.

P-as Račkauskas praneša apie daiktų ir maisto rinkimą badaujantiems Lietuvoje. Šiuo reikalu interesuojasi Y. M. C. A. ir tos organizacijos veikėja p-ia Turčinavičienė Londone. Pataria paskirti ypatas su minėta organizacija pakalbėti.

Svarstant aukų rinkimą, pasirodo, kad randasi keletas kolionijų, kurios turi pusėtinai pinigų surinkusios, bet nei į vieną iš dabar esančių fondų jos nesiunčia ir reikalauja bendrą fondą sudaryti. Nutarta tokioms kolonijoms patarti surinktus pinigus pasiųsti Tarybų Eks. Komitetui Washingtone, kuris yra Lietuvos valdžios įgaliotas rupintis Lietuvos reikalais Amerikoje. Tam tikslui Eks. Kom. padarys pranešimą per spaudą.

Svarstyta tik ką gauta kablegrama nuo kun. Dobužio iš Šveicarijos, kurioje jisai Lietuvos valdžios vardu prašo Amerikoje užsakyti po keliolika tukstančių pudų kviečių, taukų ir mėsos ir tuojaus pasiųsti per Liepojų arba Klaipėdą; pažymi, kad jei Amerikos lietuviai negalės už minėtus daiktus užmokėti, tuomet Lietuvos valdžia užmokės. Šis reikalas palikta Eks. Kom.

Lietuvių Informacijos Biuro vedėjui nutarta mokėti iš Eks. Kom. po 75 dol į mėnesį

Nutarta kreiptis prie Suv. Valstijų valdžios prašant, kad tuojaus militarę misiją Lietuvon pasiųstų.

Lietuvių karininkų organizavimosi palikta Eks. Komitetui sutvarkyti.

Kaslink Mid-European Unijos palikta Eks. Kom. diskrecijai.

Valdybos rinkimas — pirm. išrinkta M. J. Vinikas, raštininku lieka kun. J. Žilius, Inform. Biuro vedėju J. Bielskis.

Pirm. **M. Vinikas.**
Rašt. **J. Bielskis.**

A.L.T.S. REIKALAI.

BROOKLYN, N. Y.

Už Vis. A. Liet. Seimą ir kiti nutarimai.

ALTS. 1-mos kp. susirinkimas įvyko 21 kovo. Apkalbėjus lietuvių politikos bėgį atrasta, kal Am. Liet. visuotinas seimas yra butinai reikalingas, ir tai greitu laiku. Taip-pat atrasta reikalingu pranešti ALTS. Centrui, kad siuntinėjimas nariams paraginimų idant užsimokėtų savo mokestis yra nepraktiškas ir narys skolingas už 3 mėn. tik turėtų gauti paraginimą. Apkalbėta, kad N. Y. "Tautinė Taryba" rengiant kokiam veikėjui išleistuvių vakarienę, rengtų organizacijos ar draugystės vardu, bet ne pavienių ypatų. Taippat atrasta reikalingu greitu laiku pasiųsti žmogų į Lietuvą, nes dabar ten reikalinga sustiprinti žmonių viltis, organizuoti ir padėti Lietuvos žmonių, valdžiai tvarkyti šalį. ALT. S. 1ma kuopa išrinko tam reikalui komisiją rinkti pinigų tokio žmogaus kelionei. Pinigus melstume siųsti sekretoriui, užrašant iždininko J. Ambraziejaus vardu, 168 Grand st. B'klyn, N. Y., o ant konverto užrašant A. Augunas, 41 Devoe st., B'klyn, N. Y.

Į tą komisiją įeina: pirmininku — J. Ginkus, Ižd. — J. Ambraziejus, Sekr. — A. Augunas, Jau pasiųsta atsišaukimai visiems musų įžymesniems vien taučiams, nes tam reikalui reikia šiek tiek pinigų labai greitu laiku.

P. N—das,
ALTS. 1 kp. Rašt.

P. S. Atstovų siuntimas yra tinkamiausia susinešant su Centralinėmis organizacijomis. Taipgi gali siųst ir kiekviena kuopa bei pavieniai žmonės. — **Red.**

NAUGATUCK, CONN.

Sandariečių domai.

Naugatuck ir Union City, Ct. 57 ALTS. kuopos susirinkimas įvyks nedėlioje, bal. 6 d., 3 val. p. p. Susirinkimas įvyks paprastoje vietoje. Visi nariai ir narės malonėkite butinai ateiti ir naujų prisirašymui atsiveskite. Dabar visi privalome lavinties ir interesuoties politika, nes susinešimas su Lietuva greit atsidarys. Ateikite į minėtą susirinkimą visi, kas tik galite.

Sekretorius.

CHICAGO, ILL.

Sandariečiai veikia.

Pereitą pėtnyčią ALTS. kuopa "Birutės" svetainėje laikė mėnesinį susirinkimą. Tarp kitų reikalų apsvarstyta vienas ga na svarbus klausimas, butent: dabar lietuviai tautininkai labai išsiskirstę, kas sau veikia, o tas daro visą veikimą nesutartinu, nesparčiu. Tas paeina iš to, kad musų žmonės mažai retai su viens kitu sueina, neišsikalba. Dabar kuopa ir nutarė vieną kartą į sąvaitę "Birutės" svetainėje padaryti pasikalbėjimų vakarą. Iš visų miesto dalių privalo susirinkti tą vakarą veikėjai ir apkalbėti bėgančius politiškus ir visokius kitus reikalus.

Prie to viso dar tokiuose vakaruose reikia suruošti po mažą paskaitėlę dienos klausimu. Tuo tikslu jau eilė inteligentų pasižalėjo paskaityti ir papasakoti. Tokiais vakarais bus pėtnyčių vakarai. Apie tai veikėjai ne turėtų pamiršti ir kas pėtnyčios vakarą atsilankyti "Birutės" svetainėn.

M. K. S.
("Lietuva").

Prie 56 kuopos, Northamton, Mass. prisirašė Martinas Buinickas.

Prie 19 kp. Newark, N. J. prisirašė Juozas Shemas.

Prie 19 kp. Newark, N. J. prisirašė J. Jesevičius.

DETROIT, MICH.

ALTS. kuopa sujudo.

ALTS. 29 kuopa geidžia, kad "Sandaros" mortgičiai butų kuogreičiausia panaikinti, ir kad Amerikos lietuviai turėtų galutinai išsimokėję savo laikraščio spaustuvę. To savo troškimo parėmimui ALTS. 29 kp. prisiuntė $10.00 "Sandaros" spaustuvės išpirkimo fondan.

LODGE LAIMĖJO.

Pereitoje savaitėje Bostone atsibuvo debatai tarpe Harvardo universiteto pirmininko Lowell ir senatoriaus Lodge. Lowell kalbėjo už tautų lygą, o Lodge prieš. Dalyvavo virš 2000 žm. Daugiau balsų paduota už Lodge.

Vienybeje - Galybe.

Malonu yra skaityti, kuomet paimi rankosna Lietuvoje einančius laikraščius. Jie pilni visuomenės užuojautos — vienybė, tai didžiausias jųjų principas. Kas duoda suprasti, kad jie visi išvieno dirba: klerikalai, demokratai ir socialistai. Visi vienon triubon pučia ir jų balsas gali buti gana didis. Dar kas svarbiausia, kad net ir socialistai beveik visų didžiausį savo vadą išrinko į taikos konferenciją reprezentuoti Lietuvių Tautą.

Ištikro gražu, kad Lietuvos liaudis ir jųjų partijų vadovai suprato reikalą sueiti vienybėn. Dar tik virš dešimties metų, kaip atgavo spaudą ir kiek pasiliusavo iš po Rusijos jungo, o jau gana didį žingsnį pažengė priekin ir daug ko pasimokino.

Amerikoje esanti lietuvių liaudis ir jųjų partijų vadovai, kur liuosoje šalyje per kelias dešimtis metų gyveno, turėdami žodžio laisvę, spaudą ir plunksną. kurios niekas nepersekiojo, nevaržė, — bet visuomenės dirvoje, rimtai veikti nieko negali, nes neturi tam tinkamo gabumo ir supratimo. Beje, nekurie gal ir gana gerą turi gabumą, bet tik partijų principams apginti, o ne liaudies ir visuomenės dalykams. Pastarieji mažai musų partijų vadovams apeina.

Am. lietuviams, o ypač klerikalams, truksta gerų ir rimtų veikėjų, kurie nesivaidintų partijų reikaluose, bet dirbtų išvieno del labo tėvynės Lietuvos. Tuomet butų didelė nauda Lietuvai ir tuom pačiu laiku tarp Am. lietuvių užžibėtų meilė ir vienybė. Tik tuomet galėtum skaitytis tikrais Lietuvos sunais ir pamatytum, kad **vienybėje yra galybė.**

Iš Amerikos lietuvių partijinių laikraščių matyti, kad jų politikieriai ir partijų vadovai gana augštas mokyklas esti lankę, kad taip gražiai sugebia vieni kitus kritikuoti. Nėra tos dienos, ar lietuviško laikraščio, kad nepamatytum kokios nors kritikos ar polemikos partijų, ar tai aukų rinkimo reikale.

Na, o kuomet doros širdies žmogus ir gerās tėvynainis paima tokius laikraščius skaityti, kur kritikos užima svarbiausią rolę, nors ir tvirtas butų jojo budas, vienok per laiką suminkštėja, o kartais net ir galva ima suktis, nesupranta kam tikėti ir kur gali buti daugiaus teisybės.

Turėjau tokių atsitikimų, kur teko sueiti su partijų įžymesniais žmonėmis. Ir jeigu tik kiek prisiminsi apie partijas, tai kiekvienas stengiasi inpumpuoti savąją teoriją. Tautininkas sako, kad jųjų partija esanti geresnė ir teisingiausia darbuojasi. Klerikalas sako, kad jųjų yra geresnė ir gabesnė aukų rinkime. Socialistas laukia, kada ateis ta diena, kuomet visos tautos susivienys į vieną ir pasidarys internacionalizmas.

Klerikalai beveik didžiausia kovoja už savo partiją. Mat, jeigu Lietuva liktų neprigulminga Respublika, tai jie nori, kad Lietuvos valdžia butų grynai klerikališka, o ne visų partijų. Mat jie turbut prisipylė bolševikiškos nuomonės ir teorijos, kurie šiuom tarpu jau turi šiokią tokią valdžia Rusijoje; tai lietuviai klerikalai ir-gi nori turėti dvasišką valdžią Lietuvoje.

Turbut delto visus savo darbus ir liaudies aukas, aukas, kurios yra renkamos vardu nukentėjusios nuo karės Lietuvos, panaudoja partijų reikalams. Juk dori žmonės tokių veidmainysčių negalėtų daryti, kaip daro musų klerikalai. Kuomet laiko prakalbas per akis meluoja publikai, sako, kad surinktos aukos eisią Lietuvos liaudžiai, kuri baisiai nukentėjo nuo karės, o tuom tarpu tos aukos eina visai kitokiems tikslams, ir net esti panaudojamos partijiniams reikalams. Doras tėvynainis taip kalbėti nedrįstų. Juk tai galima nu sidėti netik prieš patį Augščiausįjį, bet ir prieš žmoniją. Geram inteligentui taip kalbėti netinka, juk tai pažemina savo ypatą, visą mokslą ir išmintį.

Lietuvos valdžia arba taryba šaukiasi į Amerikos liaudį ir inteligentiją, prašo pagelbos. Bet kuom mes galime gelbėti jiems, kad musų partijų vadovai rupinasi tik partijomis, o ne tautos reikalais. Jeigu tautininkai ir labai norėtų ką gero nuveikti del Lietuvos, tai klerialai tam priešinasi ir net visas spėkas panaudoja, kad tik pakenkus. Kažin kodėl klerikalai taip priešinasi geriems darbams? Gal delto, kad tautininkai užjaučia daugiaus Lietuvai ir sumano jai kiek galint pagelbėti. O gal nenori, kad visuomenei neatidengtų jųjų kokios slaptybės. Mat, jie supranta, kokio pagyrimo lai psnį gautų nuo visuomenės...

Šiame svarbiame momente, kuomet taika jau visai arti, Lietuva stovi ant kranto praputies ar laimės; viena is tų dviejų josios likimą nuskirs. Lenkau jau beveik visai baigia slopinti Lietuvą; jie nori ir visai nuo pasaulio uždengti, kad lietuvių tautą jau amžinai pakavoti. Kiekvienas lietuvis, kurio gyslose teka lietuviškas kraujas, turi stoti į darbą ir ginti, arba šelpti Lietuvą nuo pražuties, jei ne aktyviu darbu, tai aukomis.

Tam darbui, ir kad pasekmingai jį nuveikus, jokio kito išėjimo nėra, kaip tik šaukti Vis. Am. Lietuvių Seimą ir rimtai apkalbėti ne partijų, bet visos Lietuvių Tautos reikalus. Užreikšti ir išnešti protestų rezoliucijas, kad dabartinis lenkų savinimasis Lietuvos nėra tiesotas. Padaryti bendrą fondą ir nu statyti lentelę aukų rinkimui.

Tai vyručiai skubėkime darban, kad greičiaus ką gero nuveikti, kol dar taikos konferencija nepasibaigė ir lenkai nepaėmė Lietuvos savosna rankosna. Žiurėkime, kad V. A. L. S. įvyktų ir atsibutų nevėliaus, kaip gegužio (May) mėnesyje. Ir jeigu gražiai darbą nudirbsime, tuomet visa Amerikos lietuvių liaudis sakys partijų veikėjams ir vadovams "bravo", "bravo".

J. F. Girelė.

TORONTO ONT., CANADA.

Del aukų siuntimo.

"Sandaros" 12 num. tėmijau rezoliuciją iš Toronto. Dalykas buvo taip: Viešas susirinkimas buvo sušauktas ant 9 d. kovo netik tuom tikslu, kad užduot pipirų Amerikos lietuviams, bet kad nutart ir kreiptis prie vietinės valdžios ir spaudos prašant užuojautos kovotojams už Lietuvos laisvę.

Tame susirinkime buvo veidmainingų žmonių, kurie kaip vilkai avių kailyje dėjosi prie minėtos rezoliucijos, bet pasalomis šmeižia lietuvių veikėjus, grąsina liaudį nuo aukų rinkimo, žodžiu, veikia bolševikiškai. Aukautojai reikalavo, kad visos aukos butų siunčiamos į Lietuvos neprigulmybės Fondą. Tas bolševikams nepatiko ir jie rėkavo kol publikos didžiumą išvaikė ir liko galutinai neužbaigta.

Ir po rezoliucija pasirašo tik vienas p. Morkis, o sąjungoje yra juk 12 ypatų. Taigi tokias rezoliucijas skelbiant reikėtų labjau laikyties tiesos, laikyties formališkumų.

Visi mylinti Lietuvą žmonės privalo remti Lietuvos neprigulmybės Fondą ir neatkreipt domos į prisiskaičiusius bolševikiškų ar klerikališkų litanijų elementus.

Ten Buvęs.

T.M.D. Reikalai.

APSKRIČIO MARŠRUTO REIKALE.

TMD. NAA. valdyba išpildė apskr. susivažiavimo nutarimą prakalbų maršruto rengime, dabar žiurėsime, kaip tą darbą atliks kuopos. O dirbt dabar patogu ir reikalinga: knygos už 1918 m. jau parėjo ir greit bus už 1919 m.

Kuopos turi gaut knygas iš TMD. centro ir platint jas prakalbose ir tam tyčia surengtuose pasikalbėjimuose, pasikviečiant kurį nors apskr. valdybos narį drauge dalyvauti ir pageibėti narių prirašyme.

Taipgi turi but užrašinėjama TMD. labui tarnaujantieji laikraščiai. "Sandara" ir "V. L." turi rastis pas kiekvieną TMD. narį.

Kuopų valdybos turės pranešti, kaip jos pasidarbavo laike maršruto.

Maršriuto laikas skiriama nuo 1 iki 20 d. balandžio (April). Kuopos pačios pasirenka dieną paskirtame periode ir pasikviečia kalbėtoją. Į maršrutą įeina šios kolonijos:

Norwood, Mass.
So. Boston, Mass.
Montello, Mass.
Lowell, Mass.
Lawrence, Mass.
Lowell, Mass.
Worcester, Mass.
Haverhill, Mass.
Lynn, Mass.
Manchester, N. H.
Nashua, N. H.
Lewiston, Main.

Čia nepaminėtos kolonijos tai pgi gali pasirupint surengimu prakalbų ir sutvėrimu TMD. kuopų.

Tėv. Mylėtojų Draugijai yra apsiėmę patarnauti ir meldžiame kreiptis prie šių kalbėtojų:

"Sand." Red. **K. Norkus,**
366 W. Broadway, So. Boston,
Inž. **P. J. Žuris,**
Y. M. C. A., Brockton, Mass.
Zigmas Jankauskas,
70 Lawrence st. Lawrence, Mass
Apskr. pirm. **A. Čižauskas,**
16 Sprague st., Montello, Mass.

Visos kuopos pasiskirkit dienas, susineškit su kalbėtojais, parsitraukit literaturos, kad prakalbos atneštų geras pasekmes, o vėliaus turėsime ruošties prie Sandaros maršruto.

A. Čižauskas,
TMD. NAA. pirm.
J. Jurėnienė,
TMD. NAA. sus. sekr.
20 Austin st., Norwood, Mass.

P. S. Visos TMD. NAA. kuopos privalote prisiųst mokestis į apskričio iždą, kad tuom budu apskritys galėtų padėt surengt prakalbas silpnoms kuopoms arba sutvert TMD. kuopas tose kolonijose, kur jų dar nėra. Kuogreičiausia prisiųskite užvilktas ir naujas mokestis.

B. Juodris,
TMD. NAA. fin. sekr.
16 Sprague st., Montello, Mass.

KLAIDOS PATAISYMAS.

Straipsnelyje apie lietuvių moterų darbavimasi apšvietos dirvoje, "Sand." 12 num. įsibriovė klaida: ten pasakyta, kad ponia Marė Radulskienė po tėvais Burykaitė, bet turi but **Burčikaitė.** Šiuomi klaidą atitaisome.

Kas daug kalba, meluot moka,
Bet teisybėj netur "smoko":
Visad švilpia, tankiai šneka,
Tokis turi "savo taką"..

***

Jei pavasarį prasnausi —
Nieko sėjęs, ką-gi pjausi?..

***

Jei kačiukę glostinėsi,
Rankas uždrėkstas turėsi.

A. J. Jokubaitis.

Lietuvių Muzika.

Šiomis dienomis apleido spaudą keletas komp. Miko Petrausko muzikos veikalų: Periodiški leidiniai — "Kanklės"— už pusmetį (už lapkritį ir gruodį 1918m. ir sausį, vasarį, kovą balandį už 1919 m.) irVieno veiksmo fantastiška opera **"Girių Karalius".** Pakalbėsim truputį apie šį pastarąjį leidinį.

Ši trumputė opera, "Girių Karalius", tai yra pirmutinis muzikališkas veikalas taip sumaniai išleistas lietuvių istorijoj. Jame telpa netik muzikališkos veikalo dalįs, kaip pav. opr. "Šventojoj Naktyj", bet ir visas tekstas, visi smulkmeniški nurodymai scenos vaidintojams - artistams ir tt. Svarbiausia - gi veikalo geroji pusė yra ta, kad jis ištisai yra išverstas anglų kalbon: apačioje lietuviškų žodžių, telpa angliški. Anglų kalbon vertė p-ia Ona Liutkus — Kerdiejienė.

Turinio veikalo neminėsim. Žodžiai — libretto sutaisyti M. Rastenio pagal V. Putvinskio "Nežudyk'", tilpo Jaunojoj Lietuvoj". Svarbu mums muzika ir patsai išleidimas.

Techniškas apdirbimas labai puikus. Viršelį puošia puikus piešinėlis nupieštas iš fotografijos nusifotografavusių pirmu kart lošusių šį veikalą artistų savo kostiumuose: Meška, Vilkas , du zuikučiu, lapė, Girių Karalius ir Medėjas su savo Jurgučiu. Tasai piešinėlis bus labai naudingas musų vaidintojams: jie turės pavyzdį koki kostiumai dėvėti šį veikalą perstatant. Taipgi ant viršelio yra autoriaus, komp. M. Petrausko paveikslas. Žodžiu, pažiurėjus į šį leidinį pasidaro labai malonus įspudis.

Perdėm visą veikalą muzika aiški; nesulieta taip tankiai, kaip pav. tulos pasaulinės, didžiosios operos sulietos smulkutėmis gaidų dalimis ir žodžiai vos įskaityti begalima. Čia viskas aišku, viskas labai tinkama del musų jaunų muzikų.

Muzika nesunki, tad yra viltis, jogei ši opera galima bus pamatyti scenoje kiekvienoje didesnėje lietuvių kolonijoje, kur tik gyvuoja bent kiek stipresnis liaudies choras, kur tik yra nors kokis labiau prasilavinęs muzikas, arba vargonininkas.

Didesnės rolės yra: Girių Karaliaus, basso; Medėjo, tenoro; Meškos, basso (aukštesnio); Vilko, baritono; ir Jurgučio soprano (tinkamiausia ši rolė vaidinti - giedoti mergaitei tarpe 10-14 m. amž.); Lapės, alto; Zuikio 1-mo, mezzo-sporano; Zuikio 2-ro, soprano.

Kaina šios peros 3 doliariai. Kurie užsisakė iš anksto, kaipo prenumeratą, tie gauna tik už 1 doliarį. Tas parodo, kaip naudinga yra kiekvienam užsisakyti išanksto kokius nors leidinius.

Šios pirmos lietuvių operos išleidimas turėtų mus labiau paakstinti prie veikimo toje linkmėje, prie muzikos. Taip puikus išleidimas opr. "G. K." mus pakelia pasaulio akyse vienu laiptu aukščiau kulturoje: Jau ir mes kaip ir kitos kulturingos tautos išleidžiam pasauliui naudoties musų tautos narių sutvertais ve ikalais. Nuo dabar privalome subrusti visi ir išleisti svietan musų dainiaus - kompozitoriaus kitus, milžiniškus, sulyginus su šiuto, veikalus. Kur musų istoriška melodrama "Birutė", kuri jau pagaminta stovi apie 14m tam atgal? Kur žavėjančiomis dainomis, tikras Lietuvos žmonių dirbančių ukes veidrodis, "Šienapiutė"? Kur misteriška opera "Velnias Išradėjas"? Kur lengvesnio turinio operetės: 'Malunininkas ir Kaminakretis" "Consilium Facultatis", "Adomas ir Jieva" ir kit.?! Vis ta įdėta daug sunkaus darbo iki tie visi veikalai tapo sutverti, o dabar stovi rankraštyje kada-nekada kai-kas pastato vieną-kitą scenoje, tai ir viskas.

Daugumas gal sakys: "Muzikų neturime; nebus kas statytų scenon tokius veikalus, tai vistiek ar jie rankraštyje guli ar išspausdinsime juos — vis retas kas sugebės vadovauti, sumokinti, išskiriant patį kompozitorių". Tiesa muzikų neturime, bet jie vis didinasi kasdien, auga. Ir dabar jei butum turėję išspausdinę muzikališkų veikalų, tai ir Lietuvoje žmonės jaisiais butų gerėjęsi laike karės. Gi neturint muzikališkų, ten vaidina šiaip, kad ir paprastas dramas. Kuo gali — pasitenkina.

Išleisti kokią nors operą ar operetę labai lengva, tik reikia noro. Lai kiekvienas lietuvis užsisako šią operą "Girių Karalių", tuoj susilauksime ir daugiau Liet. Muz. Konservatorijos stambių leidinių. Visuomet yra patogiausia užsiprenumeruoti veikalą angščiau negu jis išėjęs iš spaudos. Tas palengvina leidėjams prirengimą spaudon ir patiems prenumeratoriams pigiau atsieina.

Neduokime gulėti rankraščiuose musų taip nedidelei muzikai! Leiskime ją į pasaulį, supažindinkime plačiąją kitų tautų visuomenę su musų dvasiniais turtais, su musų genijų darbais!

***

"Kanklės" už 6 mėnesius lapkritį ir gruod. 1918 m. ir sausį, vasarį, kovą, balandį 1919 m. yra neapsakomai puikios. Už lapkritį ir gruodį (1918) viename leidinyje telpa puikus dalykas tenoro balsui: Nokturnas, Ačiu. Už sausį š. m. nesunkus vyrų kvartetas — "Metai po metų".

Gi už vasarį, kovą ir balandį (1919) viename leidinyje telpa Eglės ir Žalčio duetas iš III akto komp. M. Pet. baigiamos rašyti operos — "Žalčių Karalienės". Šis itin puikus. Gerai sudainuoti reikalauja gerai pralavinto tenoro ir aukšto, pralavinto soprano.

Patartina šiuos visus dalykus įsigyti iš **Lietuvių Muzikos Konservatorijos, 769 Broadway, S. Boston, Mass.**

DAR APIE DOVYDAITĮ.

Laiškas "Sandaros" Red.

Geriamieji: —

Pereitame tryliktame "Sandaros" num., pažymėdami apie permainas Lietuvos Valstybėje, pasakyta, kad Pr. Dovydaitis užėmęs M. Sleževičiaus vietą valdžioje, yra baigęs Vaiverių mokytojų seminariją; ištiesų jis buvo tik pavyzdinėj (obrazcovoje) mokykloj 4 ir 5-tame skyriuje. Iš 5-tojo skyriaus išvažiavo Petrapilin pas savo dėdę ir ten mokės svetimųjų kalbų ir galop įstojo Maskvos universitetan.

Veiveriuose budamas (1903-4) buvo pažangus, moksle gabus ir lietuvių reikalais gan daug interesavosi. Buvo linkęs prie social-demokratų ir kada Vilniuje ėjo "Naujoji Gadynė", vėliaus "Kardas" bei "Žarija" — juose tankiai rašydavo žinučių iš darbininkų judėjimo ir šiaip visuomeninių straipsnių, daugiausia slapivardžiu "Darbininkas". Petrapilyje, o ypač Maskvoje bebudamas virto ultra kataliku — kun. Dambrausko pasekėju ir parašė nemažai apie katalikybę veikalų, butent: "Draugijoje", "Ateityje" (Kauniškėje) ir vėliaus "Viltyje" ir jos priede. Stambesnieji veikalai, išėjusieji atskiruose leidiniuose "Problema apie Kristų", "Biblija ar Babelis".

Pr. Dovydaitis gimęs Suv. gubernijoj netoli Kazlų - Rudos. Laike karės pasiliko Lietuvoje ir apsigyveno Kaune. Buvo Kauno gimnazijos direktorium. Taipgi pasakojama, kad buvo "Darbininkas" sandarbininku ar redaktorium... Taipgi reikia pažymėti, kada P. Dovydaitis buvo prie "Vilties" — jis neturėjo lietuvių inteligentijos užuojautos, apart kunigų, taip kad svietiškieji veikėjai turėjo įkurti "Vairą" ir jame dirbti. Net kun. Tumas įėjo prie vairininkų. Taip ir dabar, beabėjo, bus. Bet tai nereikia nusiminti ir tik daugiaus dirbti. Kaip neišlaikė pažangiųjų kabinetas, taip ir neišlaikys ir į Kristų žiurinčių žmonių. Dalykai susitvarkys. Tik dirbkim, aukokim Liet. Neprigulmybės Fondui. Ateitis musų šviesi. Viskas susitvarkys. **J. Sk.**

(Released by the Committee on Public Information).

PALEISTIEMS KAREIVIAMS SVARBU.

Armijos naujieji padavadijimai del $60. Dovanų.

Nuo šiol paleistiems kareiviams, kurie dar negavo jiems prigulinčių $60. dovanų, nereikės Zonų Finansų oficieriui siųsti savo originalio atleidimo certifikato, kaip lig šiol kad reikėdavo. Užtvirtintos atleidimo kopijos gali buti artimiausiam rekrutavimo viršininkui sykiu su atleidimo originalu, ant kurio turi buti padėta tam reikalui pritaikinta žymė.

Taip praneša Karės Departmentas. Tas nusprendis padarytas delto, kad kilo daug protestų del reikalavimo siųsti į Zonų Finansų Oficierių atleidimo raštų originalus. Daugelis nepasitikėdavo siųsti krasa savo certifikatus.

Atleidimo kopijos turi buti pilnos ir nieko nepraleista nei kas rašyta ar spausdinta ant originalo dokumento. Neužilgo rekrutavimo viršininkams bus pasiųsta blankos, tinkančios kopijoms.

Pinigyno sekretorius Glass išleido padavadijimus del ansaugos. Visi kareiviai ir jurininkai, kurie turi karės apsaugą turi tiesos ją pervesti į valdžios gyvybės apsaugą ir gali pasirinkti tokią apsaugą, koki jiems geriausiai tinka, k. a. ant viso gyvenimo, dvidešimt ar trisdešimt metų išmokėjimo, dvidešimt ar trisdešimt metų "endovment" ar ba ant "endovmento" išmokama sulaukus 62 metų.

Sekretorius Glass sako, jog sąlygos yra taip lengvos ir vertė taip nepaprasta, jog visi kareiviai ir jurininkai turėtų permainyti savo karės apsaugą kuogreičiausiai.

Mokesniai už apsaugą yra pigesni, negu tie, kuriuos reikia mokėti privatinėms apsaugų bendrovėms. Beto yra ir kitų palengvinimų.

Visus šiuos reikalus atliekant, nereikia samdyti jokių agentų, bet tiesiai kreiptis į valdžios įstaigas.

Iš gražios pievos, kur žydi jievos,
Į dublų raistą,—purvyną šlaistą,
Ten varlė šoko,
Jai ten patogu, po savo stogu.

***

Nuo lietaus bėga, pametą sermėgą.

***

Vokiečiai kaip šaudo, "Jenkės" kulkas gaudo...

***

Lig šiol niekas dar nematė
Kad šuva mylėtų katę.

***

Ko ženoti nesutinka, —
Kunas-kunui nepatinka?
Greitai meilė išgaravo,
Raskit judu kaltes savo!...

***

Šiame sviete plačiam,
Dirva plati sukčiams...

***

Jei myli but ant kalnelio,
Tai iškopkie iš slėnelio.

***

Busi blogas jei kalbėsi,
Ir negeras kad tylėsi.

A. J. Jokubaitis.

Saugokimės Lenkų Imperialistų

Ukrainiečių miestas Lembergas, kuris jau nuo trijų mėnesių užimtas per lenkus imperialistus, 20 kovo puolė, vėl su grįžo atgal ukrainiečiams. Lembergas yra Galicijos ukrainiečių sostinė; gyventojų turi apie 150 tukstančių, kurių tarpe 22 tukstančiai gyventojų yra tikri ukrainiečiai. Žydų priskaitoma apie 31 tukstantis, kurie taipgi santaikoje gyvena su ukrainiečiais ir eina išvieno prieš lenkus-imperialistus. Lenkų Lemberge yra tiktai apie 30 tuks.

Taip panašiai yra kaip ir su lietuviais Vilniuje, gyventojai skaitosi lietuviais, bet daugiuma vartoja lenkų kalbą. Toksai apsireiškimas yra negeistinas taip pas ukrainiečius, taip ir pas lietuivus, nes su šiuo negeistinu įpročiu lietuviai ir ukrainiečiai duoda progą savo priešams lenkams savinties ne lenkiškus miestus kaip Vilnų, Lembergą ir Tiescheną. Lenkai del grobimo panaudoja "gudrią politiką", sako: "didžiuma gyventojų kalba lenkiškai, tai tas ir parodo, kad lenkų ten didžiuma, delto ir miestas turi but priskyrtas Lenkijai."

Lembergas kuluriškai yra svarbus miestas. Lembergo universitetas gyvuoja nuo 1784 metų. 1817 metuose tapo perorganizuotas ir šalimai universiteto 1817 m. įsteigė Lembergo institutą ir didelį knygyną. Universitetą lanko apie 900 studentų. Universiteto institutą ir knygyną valdo lenkų aristokratija arba lenkiškai kalbanti inteligentija. Lembergas ir ekonominiu žvilgsniu yra svarbus, nes Lembergo apielinkėje yra aliejaus ir gazo šaltiniai, delto ir lenkiški grobikai geidžia gauti Lembergą, nes be Lembergo, Lnkija turėtų buti be šviesos, be gezo ir aliejaus neturėtų. Tiescheno miesto apielinkėje, Selesijoje, tiesa yra gezo ir aliejaus šaltiniai, bet ir iš ten lenkus išvijo čechai. Dabar aišku, kad lenkų imperialstams antrą sykį nepasisekė: Tiescheną atsiėmė čechai, o Lembergą ukrainiečiai.

Laikraščiai oficialiai pranešė, kad taika tarp Lenkijos ir Vokietijos kaslink Dantzigo ir Poznaniaus pairo, mat Vokietija Dantzigo porto ir Poznaniaus nei jokiu budu neduos lenkams. Apie šį dalyčą oficialiai sako vokiečių armistijos komisaras, generolo Hammersteino nota į talkininkų viršiausį gen. Fochą. Dabar aišku, kad lenkai negaudami Dantzigo, kitaip negalės dasigauti prie jurių vien tik kaip per Lietuvą nes Lenkijai be įeigos į jures butų bloga, taip sako Padarevskis.

Šitą dalyką turėtų įsitėmyti kiekvienas lietuvis, nes jau matome, kad lenkai ar žut, ar but grumsis į Lietuvą ir per ją mėgins prie jurių prieiti. Lenkų armijos įėjimas Lietuvon, nežiurint kad ir jie ant popieros pripažintų mums neprigulmybę arba ir savyvaldą, bet faktiškai butų politiškas ir morališkas smugis Lietuvai, nes toksai dalykas atnaujintų naują Liublino uniją. Sulenkėjusiems ponams arba lenkberniams suteiktų politišką gaybę Lietuvoje, o lietuviams prieitų vergauti ir naują baudžiavą kęsti. Reikėtų vergauti nėriek nelengviau, kaip kad vergavo musų tėvai ir protėviai senovios baudžiavos laikuose. Musų politiški vadai turėtų šį dalyką rutinai įsitėmyti, kad lietuviai prie naujos Liub. unijos neprisidėtų nė vienas. Mastauskiškus klerikalus reikia smerkti, kaip kad jie tai siulo.

Apie naują Liublino uniją jau svajoja lenkai, nes jie mato, kad per tą uniją vėl galės lietuvius apgauti ir po Lietuvą šeimininkauti. Lenkų imperialistų kalbėtojai, kaip Frank. H. Simonds, New York Times ir Bostono Herald lenkų lupomis kalba, kad lietuviai su lenkais turi padaryti sandarą, žinoma jie sako "apsigynimo sandarą", kad sumušti bolševikus arba rusus. Žinant lenkų diplomatiškas gudrybes ir suktybes, ta pasiulyta nauja "apsigynimo sandara", yra Lietuvos pavergimo priemonė. Nežinau del kokios priežasties klerikalų atstovas pan Mostowski, kuris budamas lietuvių katalikų Tarybos atstovu Europoje prie taikos konferencijos nesigėdi į lietuvius prakalbėti, kad reikia su lenkais padaryti "apsigynimo uniją"?.. Mums lietuviams lenkai yra dešimts sykių pavojingesni už rusus. Prie progos lietuviams praktiškiau išeina padaryti apsigynimo uniją su rusais.

Kad lenkai nori užgriebti Lietuvą tai tas aišku visiems, lenkai tame veikia gudriai. Kiek laiko atgal, nelabai seniai lenkai skelbė kad lietuviai savo valia dedasi prie Lenkijos, bet kaip lenkai pasikėsino užimti Vilnių, buk tai nuo bolševikų apgynti, ir Amerikos Lietuvių Tautinė Taryba su atskiromis lietuvių kolonijomis masiniuose protestuose atsakė lenkams: "We want Poles kept out of Lithuania". Nuotuomet lenkai pamatė, kad su lietuviais gali ištikti "trobelis". O antra, pasirodė, kad Lietuvos lietuviai net turi fizišką jiegą, t. y. kariuomenę surengę del apgynimo jos rubežių ir neprigulmybės.

Tą viską lenkai gerai matydami ir suprato, kad piktumu arba fiziškomis jiegomis neįveiks Lietuvos užgrobti, tat dabar labai gudriai diplomatišku keliu varosi Lietuvą užgrobti. Diplomatišku keliu jie sugalvojo lietuvius apgauti, girdi, mes apsigynimo varde padarysime uniją su lietuviais, savo armiją, sulyg daleidimo lietuvių, įvesime Lietuvon, buk tai del apgynimo Lietuvos nuo bolševikų, o tuomet lietuviai bus pavergti. Toksai lenkų plenas yra gudriai sugalvotas nes visi gerai žino, kad kada jau bus lenkų armija Lietuvoje, tada jų pusėje bus ponai, kunigai, tada labai lengva paskelbti "lietuviai savo noru prisidėjo prie Lenkijos". Toksai klerikalų patarimas, kad lietuviai privalo padaryti su lenkais "apsigynimo uniją", reiškia "pavergimo uniją".

Lietuviai, kurie gerbia lietuvystę, myli savo tautos žmones ir nori kad ateityje patys spręstu apie savo reikalus, o ne kaskitas, privalo kiekvienas pakelti griežtą protestą prieš tokius judošius, kurie drįstų įkalbėti lietuviams, kad lietuviai su lenkais privalo sudaryti "apsigynimo uniją". Taip kalba patsai lenkų premjeras Paderewskis, Frank H. Simonds, Dmowskis, Dr. Dillonas, ir visi tie, kurie trokšta Lietuvą pražudyti del Lenkijos stiprybės. O jeigu taip pat pataria ir klerikalų tarybos atstovas pan Mastowski, tat yra labai apverktinas apsireiškimas tame, kad iš pačių lietuvių, dargi tarybos narių, atsiranda politiškų judošių, kurie išdrįsta eiti tais keliais, kuriais eina lenkai imperialistai.

Šalin visokios unijos su lenkais! Šalin iš lietuvių tarpo įvairius Mastauskai ir Gorskiai!.

Mikas Stakėnas.

Gardner, Mass.

"SANDARA"
Amerikos Lietuvių Tautinės Sandaros oraganas.
Metams kainuoja. (Amerikoje) $2.00
" " (Užsieniuose) $2.50
Pavienis numeris 4c.
Agentams duodama už platinimą rabatas.

"THE LEAGUE"
The organ of the Lithuanian National League of America.
Yearly Subscribtion:
In the United States $2.00
Six months $1.00
To Foreign Countries $2.50
Kreipiantės rašykite:
"Sandara"
366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Atsiunčiamieji Redakcijai rankraščiai turi buti su autoriaus parašu ir antrašu. Rankraščius Redakcija taiso ir trumpina sulig savo nuožiuros. Neįtinkantieji spaudai smulkesnieji raštai (korespondecijos, eilės ir t. p.) naikinami ir autoriams negrąžinami.

"SANDARA"
366 Broadway
So. Boston, Mass.

Apžvalga.

Seimo reikalai.

Visuotino Amerikos Lietuvių Seimo reikalingumas dabartiniame momente kaskart labjau gvildenama įvairiose lietuvių draugijose ir visur beveik vienbalsiai išsireiškiama už seimą. Labjausia šiame darbe veikia Chicago ir apielinkės lietuviai. Jie turėjo daug draugijų atstovų ir šiaip masinių susirinkimų Vis. Am. Liet. Seimo reikale. Mes manome, kad šį Vis. Am. Liet. Seimą dabar ir reikia atlaikyti Chicagoje.

Lietuvos laisvė ir Argentinos lietuviai.

Argentinoje yra apie pora tukstančių lietuvių. Jie džiaugiasi, pamatę spaudoje žinias, kad Lietuva atgaunanti laisvę. Savo džiaugsmą jie jungia su badaujančių laisvos Lietuvos piliečių džiaugsmu ir sveikindami Lietuvos gyventojus jie jiems pasiuntė $2,000.00.

Argentinos lietuviai savo obalsyje kovojimo už Lietuvos laisvę ir Lietuvos žmonių gerovę pasakė: "Jei ne iš Lietuvos meilės, tat nors kad neužsitraukti prakeikimo nuo tėvų, brolių ir sesučių, bet vistiek visi turime dirbti del Lietuvos žmonių labo. Suprasdami savo pareigas sudėkime Lietuvos žmonių naudai dar nors $1,000.00!"

Bielskis, Požėla ir Liutkevičius eina su bolševikais.

Lietuvoje einantieji laikraščiai praneša, jogei išeinantis Vilniuje bolševikiškas laikraštis "Komunistas" skelbia, kad:

"Inžinierius V. Bielskis yra paskirtas ukio reikalų komisaru, o advokatas V. Požela bolševikų valdžios reikalų vedėju. Pirma buvo paskelbta, kad tų reikalų vedėju buvo advokatas Gabrielius Liutkevičius iš Petrapilio".

Lietuvai valdyti bolševikai sutvėrė "Revoliucionnyj Vojennyj Soviet Litvy", kurį pavadino vienu žodžiu "Revvoensovlit". Tos įstaigos pirmininku yra V. Kapsukas, karišku vak. fronto komisaru yra L. Morozov, karinės tarybos nariai Olderroge ir F. Narvydas.

Sakoma, kad Kapsukas priešingas bolševikams įstaigas konfiskuoja ir baudžia prasikaltėlius labjau negu caras savo priešininkus. Lietuvos žmonės Kapsuką vadina bolševikišku diktatorium.

Nusimelavo nuo koto.

Du kartus mėnesyje leidžiamo bolševikiško laikraščio "Musų Tiesos" 3-čio numerio apžvalgoje tulas J. Jura "kritikuoja" tautininkų partiją. Perskaič.s jo strapsnį negalima suprasti, ar tas žmogus nieko nežino apie Amerikos lietuvių veikimą, ar jis diskreditacijos tikslu saužyniai meluoja. Štai kaip ten lementavojama:

> "Jau trįs metai suėjo, kaip tautininkai sutvėrė savo "Sandorą", apie kurią savo laiku taip daug šnekėta. Tautininkai tikėjosi pritrauksią prie Sandoros draugijas ir kliubus ir padarysią ją milžiniška spėka. Džiaugėsi Šliupas, didžiavosi Širvydas, šokinėjo A. Rimka, tuomet dar kėsinęsis suteikti naujai partijai socialistinės partijos žymių. Net dar Pittsburge, tais pačiais metais, įvykusioji sandariečių konferencija aiškiai parodė, kad iš naujos partijos nieko neišeis. Rimka, kuris tuomet mėgino gauti Sandoroje autonomijos teises liaudininkų sriovei, nieko nepešė. Vadovaujančią vietą Sandoroje užėmė Balutis su Širvydu, o juk nėra geresnių duobkasių, kaip juodu.
>
> Nuo Pittsburgo laikų Sandora ėjo menkyn ir menkyn. Apie ją vis mažiau ir mažiau buvo kalbama, o paskutinis Sandoros suvažiavimas Bostone parodė, kad ta partija turi vos kelis šimtus narių, mokančių po... dešimtuką.
>
> Užpereitų metų pabaigoje "Lietuva" dar mėgino sujudinti tautininkus, peikdama juos del apleidimo savo sriovės reikalų, bet tos šnekos galutinai nuskendo "poterių seime", įvykusiame lygiai metai tam atgal.
>
> Tas pats likimas, apatijos ir neveiklumo likimas marina ir Tėvynės Mylėtojų Draugiją. Niekas tos Dr-jos negriauja. Socialistai apie ją visiškai užmiršo. Niekas nejudina tos gulinčios bėdos. O draugija, povaliai, nyksta, narių ji turi, turbut tik kelis šimtus, pereitais metais nedavė savo nariam jokios premijos.
>
> Tautininkų sriovė išsigimsta į inteligentų saujalę, kuri vis labiau ir labiau tolinasi nuo juodosios liaudies.
>
> Principų jie beveik neturi, todel nieks taip nėra palinkęs prie derybų, nusileidimų ir magaryčių, kaip jie."

Kas skaitė ALT. Sandaros principus ir programą, kas seka dabartinį Sandaros ir jos kuopų veikimą bei jos organo pakraipą ir kas turi nors krislelį sąžinės, tas neišdrįs rašyti, kad sandariečiai principų. "beveik neturi".

Kas seka visuomeninį Amerikos lietuvių veikimą kulturinėje ir politinėje dirvoje, tas žino, kad ALT. Sandaros gyvavimo pradžia padaryta po 2-jo visuotino seimo Brooklyn, NY. 1914, spalio 3 d. Pamatai užtiesta sausio 1 ir 2 d., 1916 m. Philadelphijos suvažiavime ir galutinai sutvarkyta sausio 20 ir 21 d. Brooklyn, N. Y. Seime.

Reikia buti arogantu skelbiant, kad tautininkai "tolinasi nuo juodosios liaudies". Tikram tautininkui taip neprivalu daryti ir jie taip nedaro. Kas seka dabartinį sandariečių veikimą, tas žino, kad sandariečiai - tautininkai nesitolina nuo liaudies, bet kas-kart su ja labjau susigyvena ir įvairios lietuvių darbininkų draugijos, kas-kart daugyn ir daugyn pasiskiria "Sandarą" savo organu.

Kuomet Sandaros susivažiavimas buvo Bostone, jau nariai mokėjo ne po "dešimtuką", bet po 25 c. į mėnesį, kaip kad moka nariai kitų organizacijų leidžiančių savo laikraščius.

Tėv. Mylėtojų Draugija turi ne kelis šimtus narių, bet apie 3000 ir neužsipelno garbės tie žmonės, kurie šią draugiją "užmiršta".

Rusai sako "vri, no ne zaviraisia" (meluok, bet neužsimeluok), gi "Musų Tiesos" rašytojai tą pereidami kartais nusimeluoja nuo koto.

Užuojauta kunigėliams.

"Rankpelnio" 11 No. iš kovo 14 d. 1919, p. P. išreiškia užuojautą užbaigiančiai lėbavimo dieneles dvasiškijai ir rašo:

> "Lietuvių kunigai jau nuo senų laikų svajoja apie tas dienas, kada jie galėtų likti pilnais Liet. šeimininkais. Jiems rupi prisikimšti savo kišenius, prikrauti savo sandėlius, užgrobti Lietuvos turtuts. Jie nuo senų laikų užvydi Rusijos popams ir vienuoliams, kurie po priedanga caro valdžios krovė sau turtuts.
>
> O tie turtai nemaži...
>
> Rusijoj cerkvėms priklausė 861 tukstantis dešimtinių žemės, o vienuolynams 736 tukst.
>
> Aišku, kad smarkiai susirupinus Rusijos dvasiškija, nustojusi tokių žemės plotų.
>
> Ir katalikai kunigai bijosi nustoti savo turtų, sukrautų bažnyčiose ir kitose vietose.
>
> Rusijos vienuoliai buvo tikri pavargėliai. Vidutiniškai vienam vienuoliui Rusijoj priklausė 20 dešimtinių žemės. Tifliso gub. net 105, o Chersono—110 deš.
>
> Daugelis vienuolių be to turėjo nemažus kapitalus.
>
> Kijevo Pečeros Lavros, Troicko - Sergijevskos ir Aleksand. Nevskio Lavrų kapitalai siekė 80—90 milionų rublių.
>
> Sviato - Troickio vienuolyne vienuolių tik 5, o žemės 2,084 deš. ir 100 tukstančių kapitalo.
>
> Bet tai tik žinomi kapitalai. O kiek dar paslėpto nuo pašalinių akių.
>
> Aišku, kad dvasiškijai prisieina gvoltą kelt, kada tie turtai iš "pavargusių" vienuolių ir popų bei kunigų rankų turi pereiti į plačiųjų minių rankas.
>
> Aišku, kad ir katalikų dvasiškija dejuoja, bijodama pasilikti be to turto, kurį ji per ilgus metus prisilupo arba išviliojo iš tamsuolių.
>
> Atsiminkim Ašmenos Vartų (Vilniuje) ir kitų bažnyčių turtus...
>
> Evangelijos Christus mokino nerinkti žemės turtų, bet rupintis dangaus turtais. Kunigai ir vienuliai buvo išmintingesni už savo Christų ir jie rinko auksą ir sidabrą.
>
> Dabar jiems prisieina nustoti ilgų metų triuso ir likti nelaimingais, nuskriaustais..."

Bridgeport Herald patalpino 7 špaltų straipsnį apie Lietuvą. Medžiaga surinkta p. A. M. Martaus. Plačiai rašoma apie Lietuvos praeitį, jos padėjimą šioje karėje ir užreiškiama, kad Lietuva turi but neprigulminga. Ten pat patalpintas ALTS. prezidento Dr. J. Šliupo paveikslas, kaipo veikliausio veikėjo už Lietuvos laisvę.

Iš A. L. T. TARYBOS RAŠTINĖS.

No 58

Posėdis kovo 26, "Tėv." redakcijoje. Iš pranešimų Tarybon: 1) Atstovas p. Vinikaitis praneša apie rengiamą iškilmę pas "War Community Camp" ir reikalauja Lietuvos hymno orkestracijos. Tas jau išpildyta: p. Petrauskas yra pasiuntęs orkestraciją. 2) Keletas laiškų iš Chicagos, raginančių šaukti seimą. Tame reikale išnešta rezoliucija, pavedanti Chicagos konferencijai grei tą ir visuotiną autoritetą seimo rengimui, apie ką pranešta netik Išpild. Kom. Washingtone, bet lygiai katalikų Amerikos Liet. Tarybai ir socialistų frakcijoms. 3) Svečias iš Worcester, p. Paltanavičius praneša, jogei ir tenai dr-jos seimo reikalauja; taipjau Kanados Lietuviai rašą, jogei jie turį surinkę pinigų, bet juos pas save laikysią, iki įvyks seimas ir nustatys vieną Lietuvos reikalams išdą. 4) Žemlapių komisija praneša, jogei pervėlu jau lietuviškus paaiškinimus į žemlapius įspausdinti. Nutarta: atspausdinti atskirus sklipelius ir juos prie žemlapių daklijuoti. 5) Pranešimai apie žmonių teiravimąsi delei žemlapio su memorandumu. Nutarta: abu šie dokumentai pardavinėti po $1.50. Parsiduoda pas komisiją: J. Ambraziejus, 168 Grand st., Brooklyn, N. Y. Gi dalinimui del propagandos visuomenei patariama kreiptis su reikalavimais į Išpild. Komitetą: The Lithuanian National Council, 703—15th st. N. W. Washington, DC. 6) Iš Worcesterio praneša apie tenai organizuojamus liuosnorių burius.

Nutarimai: 1. **Liuosnorių komisijon,** p. Lutkauskui išėjus, nuskirta: Dr. J. Jonikaitis ir Pr. J. Purvis; laivyno žinybon: oficierius Ch. P. Vaišnoras (Komisijos adresas: 120 Grand st., Brooklyn, N. Y.). 2. Pildomasis Komitetas dapildyta dviem nuolatiniais nariais. Dabar vidurinės sriovės atstovų sąstatas susideda iš sekančių: M. J. Vinikaitis, B. K. Balutis (jo pavaduotojas Dr. J. Jonikaitis), V. F. Jankus, J. O. Širvydas, P. S. Vilmantas, P. J. Purvis, V. K. Račkauskas. 3. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus skyrių organizavimui nuo tautininkų demokratų nuskirta komisijon: Dr. J. Valukas, Dr. Jonikaitis, J. Ambraziejus. 4. Lietuviškų pasportų patiekimas nutarta ir pavesta tatai pareikalauti Išpildomojo Kom., idant jų blankos butų veikiai parupintos. 5. Rezoliucija Lietuvos neprigulmybei: Ją veikiausiai, per Išpild. Kom. pasiųsti Valstijos Dep. Kuomet Anglija Lietuvos neprigulmybę pasiskelbė pripažįstanti, reikalauja, idant S. Valstijos tą patį padarytų ir prigelbėtų Lietuvai apsiginti nuo priešų draskymo. 6. Svetimtaučių laikraščių susivažiaviman, kovo 27, nuskirta p. Jankus apsilankyti su pranešimu apie Lietuvių spaudos ir politikos stoveinę ir ieškinius. 7. Milliono parašų rinkimui, balandžio 12 ir 13, paimta tam tikri dadėtiniai žingsniai. Tarp ko kito pasiųsta p. Augunas apvažiuoti didesnius centrus, kaip: New Haven, Waterbury, Philadelphia, ir kit. idant vietinius komitetus tai vietai sudaryti.

J. O. Širvydas,
ALTT. Sekretorius.

MONTELLO, MASS.

Pranešimai.

Svarbus ALT. Sandaros 24 kp. susirinkimas atsibus panedėlyje, L. Tautiškame name, bal. 7 d., 7:30 v. v. Visi nariai butinai ateikite, nes susirinko labai daug svarbių reikalų aptarimui.

Pirmą subatą po velykų, t. y. blandžio 26 d. ALT. Sandaros 24 kp. rengia didelį koncertą ir balių paminėjimui Lietuvos liuosybės, todėl vietiniai ir apielinkės lietuviai prašomi tą dieną įsidėmėti ir dalyvauti su mumis. **B. Juodris,** sekr.

Laiškas iš Rusijos.

Jonas Valavičius iš Maskvos tik-ką atvyko į Sibirą ir rašo "Sandaros" redaktoriui. Laiškas rašytas rusiškai. Išvertus lietuviškai skamba:

Gerbiamas Tamsta: —

Su moteria ir kudikiais persikėlėme iš Maskvos į Sibirą, kad lengviaus pramisti. Ir teisybė, čia taip gerai, viskas ant vietos yra, o ten Maskvoje badas. Blogiausia, kad nieko negalima pasiųsti iš Sibiro į Europinę Rusiją, kaip kad ir išten, apart laiškų, kurie nors povaliai, betgi eina. Kas bus toliaus, sunku pasakyti, bet dabar tai ištiesų bloga. Ten jums, ištoli ateitis gal geriau matyti.

Po velykų manau važiuot į Lietuvą ir užsiimti prekyba, kaip kad Maskvoj užsiimdavau. Prekes gal gausiu iš Amerikos arba iš kitur. Rusijoje viskam padaryta galas, net ir prekybai.

Sibiras turi daug maisto ir galima butų pasiųst į bado apimtas vietas Europinėn Rusijon (Maskva, Petrogrado ir fabrikų rajonai), bet neleidžiama siųsti, kaip lygiai iš Europos nevalia vežti Sibiran manufakturos ir mašinų, ko neišpasakytai reikalingas Sibiras.

Maskvoje, Petrograde ir kituose Europinės Rusijos miestuose tikrai baisus badas: gyventojas gauna vieną aštuntadalį arba vieną ketvirtadalį svaro duonos į dieną ir daugiaus nieko. Suprantama, del to siaučia visokios ligos ir žmonės miršta badu. Aš pats Maskvoje buvau liudininku tokių paveikslų. Baisenybės!

Rusijos gyventojai dabar tikri kankiniai. Laimingi, kas už Rusijos ribų šiandien randasi.

Aš gyvenu iš to, ką turėjau ant juodos dienos atidėjęs. Taigi juodesnių dienų jau negal buti, kadangi nepaprastos baisenybės turi vietą ant kiekvieno žingsnio. Prasikaltėlius teisia linčio teismu, net ir Sibire, ir net pačiame Kargate. Industrijos pasaulis pairęs darbų gaut negalima, kadangi jų kaip ir nėra. Nežinau ką darysiu, paskutines kapeikas išleidęs.

Maskvoje butą pasilikau ant savo vardo. Rašykite Maskvon senu adresu, arba į Stotį Kargat, o man perduos.

Perduokite linkėjimus dailininkui Jonui Šileikai, provizoriui Pr. Rakui, artistui Vitkauskui ir Jonui Kriaučiunui.

Ar Amerikos lietuviai rengiasi pagelbėt apgint Lietuvos savystovybę?

Rašykite kas pas Jus naujo. Jusų

Jonas Valavičius.

Suv. Valst. pačto ir telegrafo valdžia paskelbė, kad nuo 1 d. balandžio telegramų siuntimo kainos tapo pakeltos 20 nuošimčių.

Bendradarbių Balsai.

KASŽIN, AR TIK NE JUOKUS DAROMA...

ALT. Sandaros 1-ma kuopa yra nutariusi siųsti savo atstovą į Lietuvą, kad "jis galėtų padrąsinti lietuvius prie gyvesnio veikimo ir tt. žiur. "V. L." num. 13.) Ir žinoma, tą sumanymą 1-moji kuopa ir vykina — prašo aukų. Nieko nesakyčiau prieš tokį sumanymą, dargi ir remčiau, jei pas mus, amerikiečius, lietuviai **gerai veiktų,** butų užtektinai agitatorių, laikraštininkų ir šiaip įvairių įstaigų bei veikalų veikėjų - žmonių - darbininkų. Bet šių pas mus taip truksta, taip mes nuogi, kad neturime nei redakcijose užteklinai darbininkų, nei laikraštininkų, nei Sandaros partijoje agitatorių - veikėjų, nei įstaigose - bendrovėse bei fonduose sumanių darbininkų. Man rodos nereikia skaitliuoti paskirai musų įstaigas ir parodyti jų silpnumus, nes ir taip mes matome, kad neinasi taip kaip reikėtų. Paveikslan, pirmų - pirmiausia mes neįstengiam sustiprinti savos partijos, neišmokame jos skolų, neturime pačioje partijoje, prie organo užtektinai darbininkų. Tas pats ton duose ir kitose įstaigose. O čia musų Sandaros kuopa viską randa gerai, o ten Lietuvoje, ne, nes, sako, reikia padrąsinti prie gyvesnio veikimo. Kas žino Lietuvos žmones, kas tėmija jų dabarties veikimą, tas mato, kad ten darbininkų yra užtektinai, inteligentų - agitatorių pilnai, ypač kada sugrįžo iš Rusijos, net ir tie, kurie nuo jaunystės — iš mokyklų išėję rusuose begyveno. Lietuvos žmonėms reikia tik maisto, drabužių, avalų, o užvis labiausia **pinigų.** Rupinkimės čia Amerikoje suorganizuoti bei sutvarkyti musų įstaigas, kad jos siųstų Lietuvon pinigus, drabužius, avalus, maistą. Ir man rodos, kad mes amerikiečiai, jei turėtume daugiau darbininkų, galėtume tą padaryti ir pagelbą Lietuvai duoti. Man rodos, kad musų įstaigos pasirupintų parsitraukti nors keletai mėnesių porą gerų agitatorių iš Lietuvos. O jų butinai čia reikia. Butų geriausia, kad Sandara pasirupintų del Lietuvos labo ir jos pagelbos užkviesti g. Šilingą, Klimą, arba ką kitą. Naudos daug padarytų kaip mums patiems, taip už vis labiausia Lietuvai.

Sandaros pirmos kuopos išsišokimas prilygsta anai Susivienijimo kuopai iš Iowos valstijos, kuri irgi renka aukas, kad siųsti savo narį Lietuvon, kad ten "sutvarkius" dalykus.

Tai yra išjuokimas Lietuvos žmonių ir musų amerikiečių lietuvių neišmanymas. **J. Sekys.**

P. S. Klerikalai jau pasiuntė Lietuvon p. Česnulį ir ketina siųst poną Karosą su "Romuvos" ordeno ar kokiais tai kitais tikslais. Gi ALTS. 1 kp. ketina siųst p. A. Martų. Mums atrodo, kad p. Martus yra siunčiamas ne politikos tikslais ir jį siunčia ne tiek ALTS. kuop., kiek tie pavieniai žmonės, kurie nori pranešt savo giminėms apie save ir gauti žinių nuo jų iš Lietuvos. — **Red.**

ATSIŠAUKIMAS Į AMERIKOS LIETUVIUS.

Karė pasibaigė. Didžioji neramybė jau perėjo ir viso pasaulio žmonija džiaugiasi, kad pasaulio demokratija išgelbėta. Kaizeris ir aršusis militarizmas Europoje likosi nuversti; visos tautos, didelės ir mažos, išvydo nesudrumsto liuosybės kuiturai ir civilizacijai vystyti aušrą.

Šis yra didelis pasaulio istorijoje nuotikis. Tukstančiai metų praslinko, kurių laike žmonija nematė tokių nusidavimų, kokie šiandien yra. Mes, Amerikos lietuviai, tą svarbą labiausiai atjaučiame. Laiminga šios karės užbaiga inkvėpė į musų širdis daug viltiės, kad musų gimtinė šalelė, Lietuva, galės pasiliuosuoti iš po svetimo jungo. Laisva ir Neprigulminga Lietuva yra obalsiu Europos tautų šeimynoje. Mes žinome, kad tai daugiausia buvo atsiekta dėka Amerikos žaliukų-kareivių, del jų savo gyvasties nesigailėjimo karės lauke, del Amerikos tyros ir kiltos demokratijos susipratimo, per Amerikos Laisvės Bondsus!

Pergalė jau musų namuose. Bet kas bus su suardytu žmonijos gyvenimu? Namai turi but atstatyti sunaikintos tautos privestos į tvarką. Ir čia vėl Amerika ateina pagelbon. Čia vėl pasirodo Pergalės Laisvės Paskolos dvasia. Prisidėkime prie jos. Šelpkime ją kiek galėdami. Tai geriausia mums nauda. Yra tai saugiausia Dėdės Samo Banka. Yra tai švenčiausia pareiga gelbėti pasaulio suvargusias tautas. Amerikos Lietuviai, mokinkimės kitus mylėti užsirašydami Pergalės Laisvės Bondsus (Victory Liberty Bonds). Prigelbėkime Dėdei Samui pasaulį atstatyti. Mes tą darykime sau. Mes tuo ir musų Tėvynę Lietuvą pagelbėsime.

Del Jusų Pergalės Laisvės Bondsų!

J. O. Širvydas,
J. B. Kaupas,
P. Mulevčius.

CAMBRIDGE, MASS. Susirinkimas.

ALT. Sandaros 9 kuopos suisrinkimas bus nedėlioj, bal. 6, 1919, 6 val. vakare, po 875 Cambridge st. Visi nariai malonėkite ateiti, nes turime labai daug naujų reikalų apsvarstyti. Taip-pat meldžiame ir pašalinių, kurie norite ateiti ir pasiklausyti. **A. Bartkevičia,** sekr.

Krisius Žemaitis, "Sandaros" agentas, dabar lankosi Cambridge, Mass ir kituose Bostono apielinkės miesteliuose. Jam galite priduoti prenumeratą už laikraštį ir užmokėti už apgarsinimus. **"Sandaros" Adm.**

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos:
Rytais iki 9 val.
Po pietų 1 iki 3
Vakarais 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

RAČIUNO NAUJI JUDANTI PAVEIKSLAI BUS RODOMI:

Pėtnyčios vak. bal., 4 d. Šv. Petro ir Pov. salėj, 818 Washington ave., Braddoch, Pa.

Nedėlios vak. Bal. 6 d., Lietuvių pobažnytinėj salėj, Sarah st., So. Side Pittsburgh, Pa.

Ketvergo vak. Bal. 10 d. Germania Varwaerts Turn Salėje, 1610 E. 55th st. Cleveland, Ohio.

Subatos ir nedėlios vak. Bal. 12 — 13 dd. Lietuvių pobažnytinėj salėj, Cardoni ir Washington av., Braddock Mich.

Knyga Kietuvių kalboje iš kurios galima išmokti fotografuoti ir daryti fotografijas. Prisiųskit $1.00 ir aplaikysit šią knygą ant jusų pačto. Adresuokit: **American Art Gallery,**
118 Delorimier ave.,
(15) Montreal, Q. Canada.

DR. J. MARCUS
Gydo chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.
11 PARMENTER st.
BOSTON, MASS.
Tel. Richmond 668
Valandos: nuo 9 ryto iki 9 vakare.
Kitas ofisas, 490 Blue Hill ave., Roxbury, Mass.
Valandos: nuo 8 iki 10 ryte; nuo 9 iki 10:30 vak.

Kas Prisius

man 3 dolerius, tas gaus per metus laikraštį "Sandarą", "Tėvynę" arba "Keleivį" ir dovanų gražiausias sagutes rankovėms **"Gold fild"** vertės 4 dolerų. Mano štoro adresas: **P. Bartkevičia,**
877 Cambridge st.,
E. Cambridge, Mass.

Dr. M. V. Casper
(KASPERAVIČIUS)
Lietuvis dentistas.
Priėmimo valandos:
nuo 10 iki 12:30 dieną,
nuo 1:30 iki 6 p. pietų ir
nuo 6:30 iki 9 val. vakaro.
425 BROADWAY,
SO. BOSTON, MASS.
Tel. S. B. 27.

DR. L. J. PODDER
Iš Petrogrado.
GYDO SLAPTAS VYRŲ IR MOTERŲ LIGAS.
Taipgi Kraujo ir Odos Ligas.
VALANDOS: Nuo 9 iš ryto iki 9 val. vakare.
Kalbu Ruskai ir Lenkiškai.
69 CHAMBER ST., BOSTON
Telephone: Haymarket 3390.

DAKTARAS
A. F. CHRISTIAN
401 Marlborough St.
(Netoli Massachusetts ave.)
BOSTON, MASS.
VALANDOS: Nuo 8 iki 11 ryte.
Nuo 2 iki 5 po pietų, nuo 7 iki 9 vakare.
(Šventadieniais ir nedėliomis tos pačios valandos).
401 Marlborough St.
(Netoli Maassachusetts ave.)
BOSTON, MASS.

"TĖVYNE" IR MOTERŲ IR VAIKŲ MĖNESINIS PRIEDAS
—VISIEMS METAMS KAINUOJA TIKTAI $1.00—
Užrašykite ją savo draugams ir pažįstamiems ir patarkite kožnam lietuviui skaityti.
Užsakymus ir pinigus reikia siųsti sekančiu adresu:
A. B. STRIMAITIS,
307 West 30th Street, New York City.

Lietuviu Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem st., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Europiškų ir visokių šaknių lietuviškų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsenėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėjimo strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir visokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptingų ligų ir geriausius patarimus suteikiame, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, sučėdysite pinigus ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausiu daktarus per telefoną visai uždyka.

H. CABITT,
100 SALEM ST., BOSTON, MASS.

D y k a i
SIENINIS ŠIŲ METŲ
Kalendorius
Labai puikus Dienraščio "Lietuvos" Sieninis Kalendorius bus pasiųstas kiekvienam. Reikalaujant kalendoriaus, prisiųskite 5 cent. padengimui siuntimo lėšų.
Lietuva
3253 So. Morgan St. Chicago, Ill.
(15)
D y k a i

EXTRA! EXTRA!
KLAUSYKITE!
Lenkai, Rusai, Žydai, Italai ir kiti TURI SAVO BANKAS.
KODEL?
Todel, kad jie dejo kruvon savo kapitalus!
Ar Lietuviai Negali Turėti Savo Bankos?
TAD
PIRKITE ŠĖRUS! ŠĖRAS $5.00.
CENTRALIS - BENDRAS LIETUVIŲ BANKAS,
Inkorporuota ant vardo Joseph Kowal Co.
32—34 CROSS ST., BOSTON, MASS.

2000 KALENDORIŲ IR 2000 KATALIOGŲ **Dykai!**
Dideli, su šventėmis, gražųs kalendoriai ir PIGIŲ NAMŲ Katalogai yra užsilikę neišdalinti, todel, kurie esate reikalingi gražaus i atsakančio kalendoriaus malonėkite užeiti ir pasiimti DYKAI iš musų **LITHUANIA N AGENCY.**
A. Ivaszkevicz, Mgr.
315 Broadway, So. Boston, Mass.

J. P. Tuinila

50,000 naujų didelių katalogų laikrodžių, deimantų, šliubinių žiedų ir tt. siunčiam į visas dalis svieto už 25 c. stampų. Musų katalogas Jums aiškiai pasakys vertę ir gvarantiją, mažiausio daikto. Labai naudingas važiuojantiems į Lietuvą, nes tai vienintėlis tos rųšies katalogas lietuviškoj kalboj pasaulyje. Užlaikom didelę krautuvę ir duodam ant išmokesčių lengvomis išlygomis. Liberty Bondsus priimam pilnoj jų vertėj ir užmokam nuošimtį iki ratos.

J. P. Tuinila
822 Washington St., Boston, Mass

DRAUGAS NELAIMĖJE!
Mainieriai, mechanikai, audėjai, fabrikos ir siap visokie darbininkai, dirbanti viduj ir lauke, yra amžini draugai
PAIN-EXPELLER
Jau suvirš penkios-dešimtys metu kaip šita piuki gyduole yra vartuojama su geriausioms pasekmems, išgydymui rumatizmo, skausmu krutineje, šonose ir raumenyse, neuralgijos, strenu diegimą, šalčio ir kosulio.

Neapsigauk pirkdamas pigius vaistus didelese bonkose. **Reikalauk geriausiu.**, Kuomet pirksi Pain-Expeller, persitikrink ar yra IKARA, vaisbaženklis ant baksiuko. 35 centai ir 65 centai ną bonkutę. Gaunamos visose aptiekose, ar tiesiog is labortorijos.
F. AD. RICHTER & CO., 74—80 Washington St., New York, N. Y.

Biznieriai, Garsinkites "Sandaroje"

Lietuviai Amerikoje.

LAWRENCE, MASS.

Iš streikierių gyvenimo.

Kovo 18 d. miesto majoras su šaukė City Hall Lawrenčiaus piliečius, pasitarimui kas-link streikierių, — ką jie turės daryti su streikieriais. Susirinkimą atidarius majoras užklausė, ar čia randasi tų tautų piliečių, kurie dabar streikuoja? Iš publikos pasigirdo balsai, kad yra. Majoras užklausė: "Na, kaip streikas stovi, ar visi turi užtektinai ko pavalgyti?" Susirinkusieji atsakė: "Streikieriai gana tvirtai stovi ir visko užtektinai turi ir yra pasirengę streikuoti iki pilnai pergalei, benat 3 atstovai pasiųsti pas streikierius Sentralinin Komitetan ir užklausti, ar streikieriai sutiks baigti taikos konferenciją su darbdaviais, su tokia išlyga, kad jie su streikierių lyderiais nesitars, bet tik su darbininkais."

Tad streikierių centr. komitetas atsakė sekančiai: "Mes sutinkam stoti bile kada su jumis taikos konferencijon ir tartis tik ne su agentais, bet su darbdaviais." Reiškia miesto majoras nubudo iš miego ir pradeda agituoti prie taikymosi abi pusi.

O kur p. majoras buvo pirma, kaip streikas prasidėjo? Kodėl-gi jis **pradžioj streiko** darbininkų su kapitalistais nevedė prie taikos? Žinoma, jis manė, kad su darbininkais greit apsidirbs: prisamdė visokių valkatų, o tie su pagelba buožių privers darbininkus eiti dirbti už mažą mokestį, bet tas jiems nepavyko. Jau 8 savaitė, kaip jie darbininkų galvas daužo, bet darbininkai į jų tokį žiaurų ir žvėrišką pasielgimą visai neatkreipia atidos, jie savo reikalauja ir gana, tai yra "48—54".

Baisi tragedija.

Kovo 17 d. Lenkų svetainės sklepe 11 Haverhiil str. įvyko baisi tragedija: Atėjo vienas italas (biznierius) ir rado ten du italu. Jis paprašė jų, kad jam duotų valgyti, (mat toj vietoj duoda streikieriams valgyti); tiedu italai pasakė, kad dar negatava ir jam liepė palaukti, kol bus gatava. Tad jis pradėjo juos kolioti visokiais žodžiais. Paskui išsitraukęs revolverį paleido du šuviu į anuodu; vienam pataikė į ranką, o kitam į pilvą, ir paskui pabėgo, bet tuojaus tapo sugautas. Vienas iš sužeistųjų turbut pasveiks, o kitas pamirė. Tas piktadaris turbut buvo pasamdytas kapitalistų, kad padaryti kokį nesutikimą tarp streikierių.

Policija muša kareivius.

Kovo 18 d. vienas kareivis (italas) tik ką sugrįžo iš Francijos, išbuvęs 18 mėnesių, išėjo ant gatvės ir tapo policijos užpultas ir baisiai sumuštas, turbut mirs.

Sumušė rusą.

Kovo 19 d. kapitalistų žvėriški policistai užpuolė ramiai einančius namo streikierius ir baisiai sumušė, kad gatvėje klanai kraujo buvo. 25 streikieriai tapo suareštuoti. Tarp jų buvo 2 lietuviai: A. Račkauskas, o kito pavardės neteko sužinoti. Policistams ir-gi teko, nes vienam nebereikėjo joti ant kumelės, o jį parvežė į namus. Tą pačią dieną policistas buvo užpuolęs ant ruso. Tas rusas buvo gana tvirtas, tat policistui kaip parodė bolševikišką kumštį, tai policistas net kelis sykius apsivertė, bet paskui pribuvus policija sugavo tą rusą ir baisiai sumušė, turbut mirs.

Aukos plaukia.

Kovo 14 d. buvo atvažiavus iš Bostono panelė S. Hurwitz (amerikietė) nuo siuvėjų unijos ir žadėjo pagelbėti Lawrence streikieriams. Žadėjo prisiųsti $1,000 o jei reikės, tai ir daugiaus pagelbėti pinigiškai. "Laisvės" Bendrovė iš Brooklyn, N. Y. prisiuntė $50, Worcester, Mass. nuo Liet. Moterų Draugijos prisiuntė per M. Sakackienę $54.-46. Lawrence kurpiai suaukavo delei streikierių $29.50. Iš Brooklyn, N. Y. Liet. Kriaučių unija prisiuntė $500.

Dr. Mikolaitis darbuojasi del streikierių labo.

Lawrenco streikieriai sutvėrė Raud. Kryžiaus skyrių ir išrinko po 3 ypatas iš kožnos tautos. Jie prižiurės ligonius (streikierius), jeigu kas sirgs. Dr. Mikolaitis ir 2 dr. italai, pasižadėjo veltui patarnauti streikieriams jeigu sirgs ir dr. Mikolaitis aukauja po $5.00 kas savaitė streikieriams. Iš Waterbury, Ct., Lawrenco kolektoriai, ponia Balienė ir V. Glemžiutė $359.23 surinko.

Laikykimės.

Nors kapitalistai visomis pastangomis bando streiką suvaržyti, bet mes darbininkai tvirtai tikime, kad kovą laimėsime. Visi darbininkai privalo pagelbėti.

Streiko reporteris
Pranas Biliunas.

WATERBURY, CONN.

Lietuvių legijonai ir varpiečiai.

Pas mus nesiranda profesionalų žmonių, kurie veiktų tarpe musų. Bet musų jaunimas savo veikimu sumuša profesionalus žmones. Waterburyje lietuviai yra atsižymėję savo gausiomis aukomis del tėvynės, tai darbas daugiausiai jaunuolių. Taipgi Waterburio jaunimas pagarsėjęs dailėje, lošimu teatrų, nes čia buvo užlaikomi profesionalai žmonės. Apie metus laiko buvo užlaikomas artistas A. Vitkauskas.

Dabartiniu laiku jaunimas, matydamas kritiškam padėjime savo tėvynę ir suprasdamas, kad laisvoje Lietuvoje bus reikalinga palaikymas tvarkos, o gal ir praliėjimas kraujo del išgavimo laisvės, — 16 kovo buvo sušauktas susirinkimas jaunimo, idant sutverti Lietuvių legionus. Svetainėn buvo prisirinkę apie 200 žmonių. Susirinkimą atidarė p. Ramašauskas, paaiškindamas tikslą ir pakvietė poną Tiškiną, tik neseniai sugrįžusį iš Francijos kalbėti. Iš jo kalbos galima pasakyti, kad tai yra Vytauto laikų karžygis. Po savo kalbai perskaitė tuos kurie ankščiau prisirašė ir pakvietė dar naujus, kurie nori gynti Lietuvą, tai lai stoja musų eilėn. Jaunimas pradėjo rašytis į lietuvių legijonus. Senesnieji pradėjo aukauti del pradžios organizavimo. Dvasia visų pakilus neišpasakytai ir visi jaučiasi kaipo tikri Lietuvos piliečiai. Katrie prisirašė prie legijonų, tuojau atsiskyrė iš publikos, idant turėti susirinkimą. Vienbalsiai išrinkta sekantį valdyba: pirm. Pr. Tiškinas, antras pirm. B. Gauronskis, rašt. A. P. Osteika, ižd. J. Nemura. Nutarta susirašinėti su Chicagos kareiviais ir eiti sykiu su jais. Nutarta laikyti lavinimosi vakarus kas seredos ir subatos vakarais. Daugiau dar buvo tarimų, tik sunku viską butų aprašyti.

Reikia čion pažymėti, kad jaunime buvo visokių pažiurų, bet nebuvo jokių užsimetinėjimų vienų ant kitų, kaip paprastai pas lietuvius buna. Laikas butų musų vadams imti pavyzdį nuo jaunimo ir dirbti išvien del Lietuvos.

Pirmas lavinimosi vakaras įvyko 19 kovo, 48 Green st. Susirinko didelis burys jaunimo, P. Tiškinas ir B. Gauronskis pradėjo aiškinti muštrą. Visi su didžiausiu pasišventimu dirba, net miela. Užsibaigus lavinimui pas visus buvo matomas už siganėdinimas ir noras ant toliaus mokinties.

Garbė musų mokintojams už jų pasišventimą, garbė ir jaunimui, kurie atjaučia Lietuvos likimą ir yra pasiryžę paaukauti savo gyvastį, jeigu to reikalautų tėvynės laisvė. Lai gyvuoja Lietuvos legijonai, lai gyvuoja jų tverėjai!

Su kareivių reikalais 20 kovo nuėjau į Varpo dr-jos praktika. Mat varpiečiai smarkiai darbuojasi dailėje. Per jų pasidarbavimą Waterburiečiai turėjo progą matyti didelių istoriškų veikalų sulošiant artistiškai. Dabar varpiečiai visu smarkumu rengiasi prie sulošimo veikalo vardu "Gyvenimo Verpete", naujai išleistas. Sulošs 5 d. balandžio, 48 Green st., Waterbury, Conn. Butų geistina, kad visi lietuviai atsilankytų, nes veikalas yra labai gražus, paimtas iš Amerikos lietuvių gyvenimo. Taigi visi valio į varpiečių teatrą. Pradžia 7:30 v. vakare.

A. P. Bijunėlis.

DETROIT, MICH.

Tautininkai gerai gyvuoja. — Reikalingas chorvedis.

Šioje kolonijoje randasi nemažai lietuvių ir visi karštai darbuojasi. Katalikai su savo dvasiškais vadovais mainydami kaip čigonai kumelėmis, o socialistai taipgi išsijuosę dirba, kad užbėgus tautininkams už akių ir sulaikius jų veikimą. Mat jei tautininkai surengia kokį nors vakarą, tai soc. skubina tą pačią dieną iš jų pusės ką nors surenąti. Bet jei jie nesuspėja, tai nors su savo "supragistėmis" susitarę maskaradą surengia. Bet ant nelaimės nabagėliai nelaimi, o savo kišianius tik turi ištuštinti, apmokėdami svetainę, nors ir prastą, bet vis kaštuoja. Mat tautininkams visuomenė pritaria ir tautininkų parengimai buna pasekmingi.

Detroite tautininkų randasi gerokas skaičius ir visi gana veikia, bet ant nelaimės nesiranda iš lietuvių kuris galėtų pianu skambinti ir chorą vesti. Vidurinės srovės jaunimo randas labai daug, kuris norėtų imt lekcijas piano, šmuikos ir dalyvaute chore.

Korespondentas.

Norintieji susižinoti su Detroitiečiais kas-link choro, rašykit taip: **Miss A. J. Shuman,** 195 Cardoni ave, Detroit, Mich.

MONTELLO, MASS.

Prakalbos ir paskaitos.

Kovo 22 d. įvyko P. Grigaičio prakalbos. Surengė "Lietuvių Darbininkų Taryba". Minėtas kalbėtojas buvo perstatytas kalbėti. Publika žiurėjo labai šaltai, mat seniaus bolševikai savo prakalbose piešdavo apie p. Grigaitį kaipo apie buržuazą. Bet vienok kalbėtojas neužkabino savo kalboj bolševikų. Tautininkus bandė užkabinėti, bet po prakalbos buvo rišami klausimai ir kuomet tautininkai padavė klausimus, tuomet p. Grigaitis atitaisė savo klaidas pirmiaus pasakytas ir tautininkai, rodosi, buvo tuomi patenkinti, bet bolševikų klausimai buvo sumušti į dulkes, nes iš jų didžiausių "faktų- argumentų" išėjo tiktai juokai, ir publiką labai prijuokino. Vienok galima pasakyti, kad p. Grigaitis aiškiaus darbininkų reikalus supranta negu bolševikai ir jo prakalba buvo daug išmintingesnė negu bolševikų. Jeigu visi lietuviai socialistai taip darbininkų reikalus aiškintų ir vestų, tai nebutų jokių nesusipratimų tarpe lietuvių darbininkų.

Kovo 24 d. įvyko paskaita. Skaitė inž. P. J. Žuris. Gana teisingai buvo nurodinėta socialistų klaidos ir kad socialistai veikia nei kiek neatsižvelgdami į Markso teoriją, o tankiausia vien suagitavę tamsius žmonelius negalėdami nieko moksliško atlikti, bet daugiau blėdies pridaro del visuomenės. Paskiaus priėjęs prie Rusijos bolševikų dabartinės tvarkos nurodinėjo, kokį rojų jie įvykdino Rusijoje. Iš angliškų laikraščių žmonės žino, kad dabar ten žmonės iš didelio vargo ir bado netik arklieną ar šunieną valgo, bet ir žmogieną. Prirodinėjo, kad pagal socialistų tokios tvarkos, žmonija turėtų sugrįžti į primityvį amžių. Musų bolševikai taip girdėdami ir negalėdami atslaikyti kėlės ir bėgo per duris, manydami, kad visa publika su jais išbėgs, bet publikai nesijudinant sugrįžo ir kėlė triukšmą, betvarkę.

Migdulėlis.

HARTFORD, CONN.

Prakalbos. — Aukos streikieriams.

Kovo 23 d. atsibuvo L. A. B-vės prakalbos. Kalbėjo p. J. Strimaitis apie Lietuvos politinį ir ekonominį padėjimą ir nurodinėjo kokiam tikslui yra organizuojama L. A.B. ir ką lietuviai galės padaryti sukėlę $1,000,000.00. Kalbėtojas nurodė, kad šiandien Lietuvoje yra viskas išnaikinta, išdraskyta per karės laiką, o dabar dar daugiau visokių plėšikų randasi Lietuvoje. Dabar, karei apsistojus, Lietuvoje reikės ukės atstatyti ir Lietuvos šalyje reikės visokių išdirbysčių, fabrikų ir visokių pramonijos šakų. Hartfordiečiai lietuviai po prakalbų buvo pakviesti įstoti į L. A. Bendrovės narių eiles ir buti jos dalininkais. Tuojaus tapo išparduota už $700.00 šėrų; daugelis pasižadėjo pirkti. Prakalba visais atžvilgiais publikai patiko, išskyrus musų brolius bolševikus. Jie sako, kad lietuviai organizuoja L. A. B-vę, tai laikui bėgant išaugs kapitalistai ir Lietuvoje. Jie bandė vis kenkti, kad žmonės nepirktų, bet ar tai žmonės paiso, ką bolševikas zurza. Reikia suprasti, kad žmonės jau daugiau domos kreipia į rimtus veikėjus ir stengiasi jų gerą darbą remti kiek išgalėdami.

Po pertraukos kalbėjo p. Strimaitis apie tai, kas dedasi dabar Lietuvoje šiuomi laiku, kad ten iš vienos pusės veržiasi lenkai, o iš kitos pusės veržiasi rusai su bolševikų vardu, taip kaip 1905-6 m. visokių valkatų buriai vaikščiojo ir varde revoliucijonierių "veikė". Tai musų Hartfordo bolševikams baisiai nepatinka ir ėmė prašyti balso, norint jiems buvo paaiškinta iš pradžios, kad klausimus galėsite paduoti raštiškai. Tai musų bolševikai pasakė, kad rašyti nemokam ir ėmė triukšmą kelti, kad net prisiėjo prakalbų vedėjui paprašyti lietuviškų bolševikų pasirinkti du kelius, ar nusiraminti, ar eiti pasilsėti. Na ir su tuo jie sutiko, o rimti socialistai ir kiti žmonės pasiliko iki kalbėtojas savo kalbą užbaigė.

Į prakalbas atsilankė įgalioti Lawrenco streikieriai parinkti aukų streikieriams. Tapo sukolektuota $25.05.

Dar žodis Hartfordo bolševikams. Mes tautininkai gavom nuo jųs pakvietimą, idant surengti "viešas diskusijas", bet mes matėme jus jau dvejose lietuvių prakalbose darant betvarkę, tai mes atsisakom su nerimtais triukšmadariais diskusuoti, ir nenorim nieko bendro su bolševikais turėti.

"Kapitalistas".

WATERBURY, CONN.

Apie bolševikų ir I. W. W. deportavimą.

Pora savaičių atgal Waterburyje subatos vakarą bolševikai ir I. W. W. turėjo surengę susirinkimą - prakalbas, Salėje 305 Bank gatvės. Policija su šiuom susirinkimu, matyti, gerai buvo supažindinta, nes didelis skaitlius policistų apsupo salę ir visus salėje buvusius suareštavo, skaitliuje apie 200, kaip apie tai antrytojaus vietos anglų laikraščiai aprašė. Kuomet areštuoti buvo išegzaminuota, ištirta, tuomet likosi paleisti, išskiriant 7 ypatas, kurie rasta organizatoriais ir palikta po areštu. Tečiaus tik palikta po areštu trįs ypatos: Aleksander Chernoff, Mark Zetlin ir Sam Gernow. Visi paeina iš Rusijos. Tuos tris vyrus pavadinta I. W. W. vadais, mat policija surado salėje agitatyviškos literaturos bolševikų ir aidoblistų. Tečiaus miesto valdžia prašė valstijos, kad tie vyrai butų deportuoti ten, iškur jie yra atkeliavę. Vėliaus policijos departamentui pranešta, kad A. Chernoff ir M. Zeitlin varantas yra išimtas ir greit bus deportuoti į jųjų seną tėvynę. Taipogi policijos viršininkas pranešė, kad ir Sam Bernow bus varantas išduotas, kad ir jį išdeportuoti.

Darbai.

Dabar darbai Waterburyj prastai eina, dirbama daugiausiai 8 valandos į dieną, o nekurios dirbtuvės tai dirba tik po 4 dienas į savaitę ir tai tik trečia dalis darbininkų. Kaip girdėti, tai visos dirbtuvės greitai žada pradėti dirbti po 8 val. viso 4 dienas savaitėje. **Waterburietis.**

ANSONIA, CONN.

Šv. Antano draugystė reikalauja seimo.

Gerb. "Sandaros" Redakcija malonėkite suteikt vietos šiam musų nutarimui:

Švento Antano Draugystė Ansonijoje per savo susirinkimą 16 dieną kovo, 1919 m. išnešė rezoliuciją vienbalsiai reikalaudama visuotino seimo lietuvių Amerikoje, nežiurint į partijas.

Mes, šios Draugystės nariai mylintieji savo tėvynę ir trokštantieji jai liuosybės ir gerovės reikalaujame seimo, kad galėtume stipriai susivienyti, pasiduot viens kitam ranką ir dirbti su mielu noru del laisvos Lietuvos, nes šitas momentas yra labai svarbus ir mes manom, kad daug didesnę naudą atneštų Lietuvai seimas dabar negu peštynės tarp partijų, kurios nė jokios naudos, nepriduoda musų tėvynei.

Vytautas Šauklis, pirm.
Antanas V. Ulevičius, sekr.

WESTFIELD, MASS.

"Šventas" faitas.

Pas mus kaskart vis keistesnis dalykas atsitinka. Štai pavyzdis iš 22 d. kovo: tula parapijonka nuėjo pas kleboną kun. K. Vasiliauską į kleboniją korčiukių del velykinės išpažinties. Žmonelė paprašė korčiukės, tai klebonas sako: "Tau, kaip tau, ale tavo vyras tai nevertas korčiukės nei išpažinties". Žinoma moterėlė kaipo už savo vyrą užsistojo, kas klebonui labai nepatiko. Ir sakoma, kad jis stvėręsi už moteries pakratė gerai ir net rankas apdraskė ir išmetė lauk iš klebonijos. Moteries krepšys buvo likęs viduje tai ir tą paskui išmetė per duris. Moteris yra neščia, labai išsigando ir dabar serga. Gydytojas eina kas dien pas ligonę. Nežinia, kas iš to išeis.

Pora dienų pirmiaus "Darbininko" No. 33, 20 d. kovo, tos moteries vyras buvo visokiais bjauriausiais budais apšmeižtas visai nekaltai. Spėjama, kad tai bus per klebono diktaciją tas viskas varoma, nes dar to škaplerninkų organo No. 36 27 d. kovo iš keršto tulžis liejama ant visai nekalto žmogaus. Kas įdomiausia, kad tokios nesamonės vartojama. Žinoma, tokių bobiškų plepalų sveiko proto žmogus nesitvers ir švarus laikraštis niekados netalpins, bet kaip "Darbininkas" ir korespondentas, kuris pasirašo "Ne Nikalojus", kaip sykis ir tinka tokiems šmeižtams talpinti.

Westfieldietis.

STAMBŪS AUKAUTOJAI.

Vasario mėnesyje šimtinių, penkdešimtinių ir dvidešimtspenkinių armijon įstojo šie **L. N. Fondo Garbės Nariai:**

Šimtinių armija:

Iš Ke arny, N. J.	
Sunų Lietuvos Drstė	$500.00
Iš Newark, N. J.:	
A. Ambrazevičius	105.00
Iš Chicago, Ill.:	
SLA. 36 kuopa	$300.00
Šv. Mateušo Apašt. Dr.	$356.25
Iš Philadelphia, Pa.:	
Šv. Jurgio Draugija	100.00
Iš Osceola Mills, Pa.:	
Šv. Antano Dr.stė	100.00
Iš New Haven, Ct.:	
Elena Andruliuniutė (auka po jos mirčiai)	100.00
Iš Baltimore, Md.:	
J. Galinaitis	100.00
DLK. Keistučio Dr-ja	100.00
SLA. 64 kuopa	100.00
Liet. Republikonų Kliub.	100.80
Liet. Demokratų Kliubas	100.00
Dr-o Vinco Kudirkos Dr.	100.00
Liet. Ukėsų Kliubas	91.85
P. Lazauskas	73.00
J. Česna	60.00

Penkedešimtinių Armijon:

Iš New Britain, Conn.:	
SLA. 34 kuopa	50.00
Iš Philadelphia, Pa.:	
Pranas Kielnis	50.00
Iš Pittston, Pa.:	
W. L. Watson	50.00
Iš Elizabeth, N. J.:	
SLA. 3 kuopa	53.00
Iš Forest City, Pa.:	
Vincas Jančaitis	50.00
Iš Baltimore, Md.:	
J. Kreivėnas	59.00
S. Levanavičius	56.00
B. Bladžiunas	51.50
Liet. Bal. Am. Dr-ja	50.00
D. L. K. Mindaugio Dr-ja	50.00
J. Luiza	35.00
Ig. Naruševičius	41.00

Dvidešimts - penkinių armija:

Iš Newark, N. Y.:	
Pranas Alseika	25.09
Vincas Žiugžda	25.00
Dr. J. J. Kaškiaučius	25.00
Mykolas Virpša	25.00
Iš Philadelphia, Pa.:	
Antanas Stasiunas	25.00
Dr-ja "Daina"	25.00
Iš Pittston, Pa.:	
Tamas Paukštis	25.00
J. Kazakevičius	25.00
A. Galinskas	25.00
T. A. Gibson	25.00
Iš Osceola Mills, Pa.:	
Ipolitas Šemelionis	25.00
Iš Plains, Pa.:	
SLA. 110 kuopa	25.00
Iš Baltimore, Md.:	
M. Kilikevičius	28.00
A. Miliauskas	26.00
A. Šidlauskas	26.00
M. Karalius	25.00
Simano Daukanto Dr-ja	25.00

P. Jurgeliutė,
L. N. F. Sekretorė.

ALTS. C. Valdyba:

Dr. J. Šliupas, prezidentas — Europa.
A. M. Martus, — vice prez. — 120 Grand st., Brooklyn, N. Y.
S. E. Vitaitis, — sekretorius ir administratorius, 307 W. 30th st., New York City.
K. Jurgeliunas, kasierius — 366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Kastantas Norkus, redaktorius — 366 W. Broadway, So. Boston, Mass.
Adv. B. K. Balutis, adv. F. Bradchulis, Dr. A. L. Graičiunas — Įstatų Komisija.
Ponia Ona Ramanauskienė, Zigmas Jankauskas, J. Balionis — Teismo komisija.
P. Bartkevičia, St. Mockus, P. Kazlauskas — Kontrolės Komisija.
Romanas Karuža, J. Sekevičius, V. S. Jokubynas — Apšvietos kom.
P-lė P. Jurgeliutė, Dr. Valiukas, A. J. Vinikaitis, V. Daukšys — atstovai į ALTT. nuo ALTS.
A. B. Strimaitis, M. L. Vasiliauskas, A. M. Augunas — Komisija finansinės kontrolės prie LNF.

Amerikos Lietuvių Liaudies Universitetas - Žinyčia.

(Šis tas is Liaudies Universiteto veiktų darbų).

Buvo istoriškas Liet. K. Fed. Seimas ir paskutinis, nei kun. Kemėšis ir čia kaip visada neprašytas ir neįgaliotas tuojaus pakišo naują konstituciją, kuri tapo perfosuota, nežiurint, kad dauguma delegatų priešinosi. Jau po tam Fed. Seimai kitokią spalvą įgijo. Kun. klebonai godžiai dabojo, kad ant seimo važiuotų kaipo delegatai tik ištikimi jiems, "akli" delegatai, nebunant tokių, savais kaštais nusiveža klapčiukus. Šiandie ant Seimo Fed. klebonas atsiveža vargonininkų, savo gaspadinių, davatkas arba aklus pataikautojus klebono ir nuo Chicagos seimo, tie seimai prastojo tos konstruktyvės vertės ir prasmės, kokios geidė uždėtojai L. K. F. ir suvažiavę delegatai. Šiandie K.F. Seimas yra tai ne mėginimas pakylėti kulturinį lietuvių gyvenimą o tik gardžiai pietus pavalgyti ir delegatus pamulkinti.

Po Chicagos seimui atsiraičius rankoves stvertasi už darbo ir pradėta rimtai veikti, neatsižvelgiant į tai, kas nukentės, taisyti ir tvarkyti liet. parap. mokyklas. Pirmiausiai tvirtai paimta nagan šv. Jurgio mokykla Chicagoje — pirmutinė ir seniausia liet. mokykla Amerikoje. Neveizdint šnairavimų ar pagiežos, nesistengiant akysna parapijonų tąją taip gerbiamą įstaigą pažeminti ar nupeikti, bet rimtai, šaltai parodant gerasias ir silpnasias puses mokyklos, kaip ir kokiais budais silpnosios pusės galima pagerinti.

Iš kitos pusės kun. Fab. Kemėšis pats savarankiai, patykomis, pradėjo stovį mokyklų tyrinėti ir žinoma greitu laiku per sitikrino verksmingame padėjime tųjų mokyklų, ir nors paslapta, bet visgi ragino klebonus prie suradimo budų pagerinimui mokyklos.

Kunigai ir mokyklos.

Visų pirma a. a. gerb. džiakonas M. Krau.čiunas šv. Jurgio parapijos klebonas pataisė ir pastatė sulig programo viešųjų mokyklų ir taip šv. Jurgio mokykla pirmutinė tapo pripažinta valdžios su lygiomis teisėmis viešųjų mokyklų. Čion reikia paminėti, kad prie paskatinimo pasirupinti pagerinti stovį mokyklos privertė ar bent iš dalies pagelbėjo pašalinės aplinkybės ypač susivaidinimas klebono su parapijonais, kurie buvo užsispyrę kleboną ant senatvės prašalinti iš parapijos. Čion ir reikalinga buvo klebonui akysna arcivyskupo pasirodyti, kad jis geras piemuo savo avinyčios. Nors nerangiai, bet kito išėjimo nebuvo, tad ir sutvėrė mokyklos reikalus. Sutvarkymas mokyklos reikalų, aptildė riausės parapijonų ir sugrąžino klebonui prestyžą ir vardą akyse savo parapijonų ir išdalies akyse arcivyskupo.

Čion prie progos turiu priminti, kad yra atskyrai rengiama medžiaga Biografijai parapijinių mokyklų Liaudies Universiteto, ir kaip greit medžiaga taps surinkta, bus sutvarkyta ir atskiroje knygutėje išleista.

Nepoilgam per pasidarbavimą iš geros valios ir geno noro kun. A. Skrypkos šv. Kryž. parap. mokykla tapo valdžios pripažinta ir sulyginta su teisėmis vieš. mokyklų.

Tas pasielgimas kun. Skrypkos padrąsino kitų parapijų parapijonus reikalauti mokyklų reformos. Apmalšinimui parapijonų kai-kurie klebonai griebėsi aiškios melagystės, nemanydami suvis pagerinti mokyklų, per laikraštį "Draugą" apskelbė vieną po kitos mokyklas kaipo pripažintas valdžios. Pirmutinis melagis, kuris išdrįso melagingai skyltis "Draugo" panaudoti, buvo kun. M. Krušas, klebonas Apveizdos Dievo parap.; ja m lengvai tas praėjo; parapijonys apsimalšino ir viskas vėl senoviniu keliu slinko. Vėliaus pasidrąsinę ir kitų parapijų klebonai pasekė pėdomis kun. M. Krušo. Viskas apsimalšino, viskas aptilo, kiekvienas tapo užganėdintas. Klebonas sau puotavo, pilvą gloste ir širdyje juokėsi iš žioplių parapijonų. Vienas tik dalykas klebonus erzino, į nemigą įvarė, tai kaip ir kokiais budais atkeršyti tam drąsuoliui - parmazonui Liaudies Universiteto vedėjui D-rui Graičunui už išvilkimą eikštėn liet. par. mokyklų stovio!

Tuom reikalas tolimesnio veikimo laikinai noroms-nenoroms turėjo sustoti. Iš vienos pusės, priaugarti mano sunųs, kurie yra pusiau našlaičiai, nes motina dar jiems kudikystėj bebunant mirė, reikalavo tėvo didesnės domos į jų protišką, kunišką ir sielos išsivystymą ir tobulinimą, iš kitos pusės, prideriančiam išauklėjimui vaikų reikalinga nemaža suma pinigų, tad reikėjo atydžiai pridaboti praktika, kuri kaip mane, taip mano vaikus maitina. Apart savos šeimynos užlaikymo prisidėjo dar nauji reikalai, nes mano pusbroliai ir sesers vaikai pasiliko našlaičiai. Pasidarė šeimyna nei mažesnė, nei didesnė, priskaitant mane patį — šešiolika burnų, alkanų pilvų. Netik reikėjo pramaitinti, apdengti jų kunelius, bet ir išmokinti. Na ir kaip gi čia išeitų —juk žmonės sakys, kad daktaro artimi giminės akli, neapšviesti, nepamokinti, tai ką jau kalbėti mums vargdieniams darbininkams apie savo vaikučius. Reikėjo visko išsižadėti ir gelbėti, mokinti, auklėti našlaičius. Na, tas šiandien užbaigta.

Bet, atleiskit už perdaug asmeniškumus, — ką aš asmeniškai nukentėjau nuo klebonų, kuriuos į nemigą įvariau kalbėdamas apie liet. parap. mokyklas. Dvasiškai ir medžiagiškai mėgino mane sutriuškinti iš ambonos šv. buvo skiepijama prieš mane žmonių neapykanta ir paniekinimas manęs kaipo profesijos asmens, kaipo gydytojo, bet ir per išpažintį atkalbinėta tikintieji, kad nesikreiptų laike ligos, pas tąjį barzdilą, parmazoną daktarėlį...

Kuomet apšvietos darbą sklei džiau neatsižvedgdamas į partijas, tat mane bandė boikotuoti tuli socialistai ir tautininkai.

Šiandie prasideda naujas darbas, darbas rimtas ir prakilnus. Jau susispietė nemažas burelis musų prakilnios visuomenės prie Liaudies Universiteto, prie Žinyčios. Gauta yra keletas šimtų laiškų su velijimais ir paskatinimais prie darbo ir veikmės, del musų liaudies apšvietos.

Didžiuma iš jų suprato, kad tokį kulturinį darbą veikiant reikia nemažai padėti netik triuso, bet ir pinigų. Juk nė vienų paskaitų už dyką nesurengsi.

Daugelis prisiuntė savo pasiulijimus kaipo prelegentai, aukštų, prakilnių temų iš Pilietybės, Dailės, Meno, Amato, Pramonės, Sveikatos sričių ir tt. Todėl kaip greit L. Universitetas sutvirtės pinigiškai, tuojaus bus pradėtas didis darbas švietimo plačiausios liaudies.

Turėdamas pakankamai narių Liaudies Universitetas galės duot geras paskaitas visose Am. liet. kolonijose ir apgint musų kartą nuo dvasiškos ir materialės vergijos.

Užinteresuotiems daugiau žinių prisiųsiu laišku.

Liaudies Universiteto vedėjas,
Dr. A. L. Graičunas,
3310 S. Halsted st.,
Chicago, Ill.

Aukos Lietuvos šelpimo reikalams.

NUO AMERIKOS LIET. CENTR. KOMITETO.

Buvusiame 22 d. Vasario 1919 m. Amerikos Lietuvių Centralio Komiteto metiniame susirinkime, nutarta pagarsinti laikraščiuose ir išsiuntinėti C. Komiteto skyriams praėjusių metų platesnę apie S. K. įeigas ir išlaidas atskaitą.

Kiekvienų metų pabaigoje Centralio Komiteto knygas patikrina ir išekzaminuoja prisaikintieji Valstybiniai revizoriai (accauntants). Jųjų raportas yra toks: (vertimas iš angliško)

Marwick Mitchell,
Peat and Co.
79 Wall st.,
New York, Vas. 8, 1919.

M. W. Bush, Iždininkas,
L. C. Komitetas,
320 5-th av., New York.

Brangus Pone: —

Sulyg Tamstos reikalavimų, mes patikrinom ir išekzaminavom Liet. Centr. Komiteto Kygas už ištisą praėjusį 1918 m. ir šiuomi suteikiame musų raportą.

Seka įeigų ir išlaidų skaitlinių sutrauka:

Įeigos:

Am. Raud. Kryž. iki gruodžio 31, 1917:	
Buvo įplaukta	$176,863.28
Išleista	49,500.0
	$127,363.28
Pagal raštinės knygas:	
Sulyg pasižadėjim.	$2,402.12
Aukų sumokėta	2,263,72
Gauta iš Bazaro	2,412.07
	$7,077.91
Pinigų buvo banke ir rankose (Gr. 31 17):	
Banke	2,343.13
Rankose	565.04
	2,908.17
	137,349.36

Išmokėjimai:

Išlaidos sulyg Iždininko Knygų, New York:	
Algos 1)	$1,046.81
Spauda ir raštinės reikmenįs 2)	424.15
Randa	300.00
Raštinės išlaidos 3)	233.24
Kelionės išlaidos 4)	211.42
Smulkios išlaidos 5)	156.00
Įkorp. išlaidos	108.45
Raštinės rakandai	42.50
Už čekių mainymą	38
Hero Land Bazaro išlaidos	1,322.24
Išmokėta kitoms organizacijoms	108.57
	3,953.86
Pinigai Am. R. Kryžiuje 6)	$127,363.28
Pinigai banke ir rankose:	
Banke	5,466.32
Pas Iždininką	164.87
Pas Sekret.	401.03
	565.90
	2,908.17
	$137,349.36

Pinigai Raud. Kryžiaus rankose, $127,363.28, per visą praėjusį metą buvo nejudomi, delei sunkenybių susinešimuose.

Am. R. Kryžiaus laiške iš 20 d. vas. 1918, kalbama apie paskyrimą $20,000.00 Majorui Raymond Robins, Raud. Kryžiaus Komisionieriui Petrograde, Rusijoje, delei išdailnimopagal Am. Ambasadoriaus nurodymus, bet iki šiam laikui jokio atsakymo apie tos sumos paskyrimą negauta.

Mes nedarėme kitokių palyginimų, kas link Iždininko įplaukų, kaip tik su užrašų knygomis.

Pasižadėjimų ir aukų įplaukos, taip kaip užrašų knygos rodo padėtos Banke, o išlaidos patikrytos kvitomis ir sugryžusiais čekiais.

Pinigai Bankose ir rankose iki 31 d. Gruodžio 1918, tapo patikrinta sulyg Bankos liųdijimų, ir Sekretoriaus ir Iždininko kvituojamais laiškais.

Pinigai Sekretoriaus rankose, pagal painformavimą, yra baalnsu sumoje $248.72 priklausančiu W. J. Anderson and Co., 341 Broadway, New York, už raikščius ir ženklus; atlyginimo tikslui, o $152.31 kaipo Teismo išlaidų rezervas.

Jusų Komitetas sulyg New Yorko Valstijos teisių yra inkorporuotas 29 d. geg. 1918 m., sulyg Valstijos Narystės Korporacijų Teisių, paragrafo 41 mo.

Patariame, kad visų pasižadėjimų ir aukų įplaukų pakvitavimui butų padarytos numeriuotos kvitavimo knygos, kad visos įplaukos butų padėta Bankos ir kad visi išmokėjimai butų daromi čekiais. 7)

Maloniai suteiksime ir tolesnias informacijas, jeigu tokios sąryšyje su šiuomi raportu bus reikalaujama.

Jusų (pasirašo) Marwin, Mitchell, Peat and Co.

Paaiškinimai:

2) Į spaudos paduotą sumą įeina iškaščiai už C. K. paliudijimus, markes ir pasižadėjimus. Jų užteks bent keliems metams ateityje.

3) Į raštinės išlaidas įeina supirkimas reikalingų reikmenų: knygos, dežės, stencil, kvarba ir kitoki dalykai.

4) Į kelionės išlaidas įeina siuntimas kalbėtojų į įvairias vietas.

5) Į smulkias išlaidas įeina padarymas klišių, siuntinėjimas ekspresu, pačto markės ir kitos smulkmenos.

6) Am. Raud. Kryžius savo laiške iš 18 vas. 1919, rašo, kad iki 31 Gr. 1918, pas juos yra $130,098.18, reiškia padidėjo ant $2,734.90 tai nuošimtis.

7) Vietoj numeriuotų kvitų C. K-tas duoda Nuk. Lietuvos iždo markes ir visas įplaukas kvituoja laikraščiuose. Gi pinigai visi yra su dedami bankon, o išmokėjimai daromi vien čekiais.

Ši smulkmeniška Centr. Kom. atskaita be abejonės bus visiems aiški.

Su augšta pagarba,

A. Steponaitis,
C. K-to Rašt. vedėjas.

Savaitraštis "Dirva"

pradeda eiti nuo vasario 21 dienos ir po tam eis reguliariškai kas savaitė. Formatas pasilieka kaip buvo ir bus poseńovei 8-ių puslapių, 12 point raidėmis, tai yra didesnėmis, kaip pirma buvo, aiškesniam skaitymui ir supratimui musų skaitytojams. Kolei kas pasilieka po senu antrašu, o apie persikraustymą skaitytojams bus pranešta.

Kaina metams —$2.. Pusei— $1. Pažiurėjimui num. dovanai.

"DIRVA"
2004 St. Clair av. Cleveland, O.

DR. ST. ANDRZEJEWSKI

Vienatinis Lenkiškas
DANTŲ DAKTARAS.
Užtaisau pasigadinusius dantis ir dedu naujus. Laiką gvarantuoju. Ištraukiu dantis be jokio skausmo.
176 Harrison ave., Boston, Mass.

Tel. Richmond 2957-M.
Dr. David W. Rosen
Gydo visokias ligas, chroniškas ir slaptas vyrų ir moterų ligas.
Valandos: nuo 8 ryto iki 8 vakare.
321 Hanover st.,
Boston, Mass.

Labai Puikus RESTORANAS!
Geriausia vieta del vyrų pietus ir vakarienę suvalgyti. Lietuviški valgiai gaminami.
J. Mathus.
344 W. Broadway, So. Boston, Mass.

Išegzaminuojam akis ir pritaikom akinius.
H.S. Stone O.D.
Akiu Specijalistas.
399a Broadway,
Tarpe E ir F gatviu, South Boston.

Konservatorija
Lietuvių Muzikos Konservatorija, **769 Broadway,** So. Boston, Mass., užkviečia visus, kas nori pramokti dainavimo, piano, smuikos, teorijos muzikos ar šiaip susipažinimo su gaidomis ir t. p.

Už 10 lekcijų — viena ar daugiau savaitėje — nuo 8 dol. augštyn.

Mikas Petrauskas, Direkt.
769 Broadway,
So. Boston, Mass.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 8 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St.,
So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Telephone So. Boston 605
LIETUVIŠKAS
Advokatas
WILLIAM F. J. HOWARD
Lietuviška pavardė buvo
Vincas F. J. Kavaliauskas
315 W. Broadway
SO. BOSTON. MASS.

Vasara Ateina.

Bus šilta. Dabar geriausias laikas užsisakyti Siutus kuriuos mes pasiuvam puikiai sulig vėliausio "block" sistemos kirpimo. Šitaip pasiuti drabužiai geriausiai tinka kožnam žmogui. Žemos kainos—darbas gvarantuotas. Taipgi visokius drabužius išvalome, išprosinam ir sutaisom.

So. Boston Custom Tailors,
K. Plioplis, A. Samokaitis sav.
278 Broadway, South Boston, Mass.

PUIKIAUSIA SO BOSTONE BARZDASKUTYKLA IR KIRPYKLA
JUOZO KAZIUKONIO.
Užlaikau geriausius barberius, pridaboju švarą, skutame ir kerpame visokiomis madomis — kaip kas nori.
Turiu švarią pirmos klesos pirtį ir galima išsimaudyti.
224 W. Broadway,
So. Boston, Mass.

VIENINTĖLIS LAWRENCE
Kriaučius

kuris pabaigęs Rutes sistemos kirpimo mokyklą. Labai gražiai daro drabužus vyrams ir moterims iš gerų audeklų ir pigesne kaina negu kitur. Taigi reikale užeikite ir persitikrinkite o visuomet busit užganėdinti. Kreipkitės šiuo antrašu:

P. VALIULIS,
42½ Haverhill st.,
Lawrence, Mass.

Teisingiausia ir geriausia lietuviška
APTIEKA
Sutaisau receptus su didžiausia atyda, nežiurint, ar tie receptai Lietuvos ar Amerikos daktarų. Tai vienatinė lietuviška aptieka Bostone ir Massachusetts valstijoj. Gyduolių galit gaut kokios tik pasaulyj yra vartojamos. Galit reikalaut per laiškus, o aš prisiųsiu per expresą.
K. ŠIDLAUKSAS
Aptiekorius ir Savininkas
226 Broadway, kampas C Street,
SOUTH BOSTON, MASS.
Telephone South Boston 21014 ir 21013

Bell Phone Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvis Daktaras ir Chirurgas.
Ofiso Valandas;
Nuo 9 rito iki 5 po pietu
Vakarais, Ketverge nuo 6 iki 9 P. M.
Nedeliomis iki 4 po piėtu.

Nusipirk Mosties
TAI BUSI GRAŽUS! Ją išdirba Mentholatum Co. Prieš eisiant gult ištepk veidą mosčia per kelis vakarus, o padarys veidą tyru ir skaisčiu baltu. Toji mostis išima plėtmus raudonus, juodus arba šlakus ir prašalina visokius spuogus nuo veido. Kaina dėžutės 50 c. ir $1. Pinigus galit siųsti ir stampomis.

J. RIMKUS
P. O. BOX 36, Holbrook, Mass.

Vietos žinios.

"Gabijos" vakariene.

Pereitos nedėlios vakare Lietuvių svetainėje atsibuvo "Gabijos" 5 metų gyvavimo paminėjimui vakarienė. Dalyvavo virš 150 žmonių. Malonu buvo žiurėt į linksmus vakarieniautojus, kurie sėdėjo apie dailiai papuoštus stalus ir apsčiai apkrautus ponių Dragasienės ir Jurgeliunienes pagamintais skaniais valgiais.

Prasidėjo programas. Vakaro pirm. S. Jokubauskas perstatinėja kalbėtojus. Kalba S. Norkunas apibudindamas "Gabijos" istoriją ir pažymėdamas, kad pradžioje dalis spaudos vengė suminėt žodį "Gabija", idant ši prakilni lietuvių muzikos ir dramos draugija neišbujotų. Bet dabar kliutys pergalėtos ir "Gabiją" žino viso pasaulio lietuviai ir Bostono svetimtaučiai, kurie jos chorą daug kartų girdėjo dideliuose parengimuose.

Kalba S. Mockus nurodydamas, kaip dauguma lietuvių pirmiaus nesuprato "Gabijos" vertės. Apgailėstauja, kad nedori intrigantai išardė puikų "Gabijos" vaikų chorą ir šiandien Bostono publiką daugiaus nežavi puikus vaikų choras.

A. Ivaškevičius nurodo, kad So. Bostono lietuviai sutvėrė "Ateitį", o "Ateitis", kuri dabar "Sandarą", prakilniems žmonėms padedant, pagimdė "Gabiją".

M. Venys kalba už "Gabiją" giria jos sutvertojus ir pats prisirašo prie jos.

K. Jurgelíunas apipasakoja "Gabijos istoriją, pažymi, kiek daug "Gabijos" jaunimo išsiženijo ir kitiems linki to pat.

Komp. M. Petrauskas išreiškia užsiganėdijimą vakariene ir pagiria So. Bostono jaunimą už darbavimasi.

K. Norkus papasakoja apie Marijampolės "Gabiją" ir linki, kad kitų penkių metų jubilėjų So. Bostono gabijiečiai sutiktų Lietuvoje.

Koncertinę programą išpildė "Gabijos" choras ir šie komp. M. Petrausko dabartiniai ir pirmesni mokiniai ir mokinės: S. Puta, Pr. Cvirka, Ona Liutkevičiutė - Kerdiejienė, R. Mizara, A. Kalinauskaitė, — visi solistai. Duetus sudainavo p-lės Kalinauskaitė ir Langiutė ir K. Jurgeliunas su ponia Jurgeliuniene.

Gardžiai privalgę ir programo išklausę svečiai linksmai šnekučiavosi ir skyrstėsi namo kalbėdami "rengkite daugiau tokių vakarienių, mokėtume netik po doliarį, bet po kelis".

Liet. Labdarystės Dr-jos suisrinkimas bus 2 d. balandžio, 8 val. vakare. Susirinkite visi, nes išgirsite daug ką naujo. **Valdyba.**

"Gabijos" orchestros repeticijos bus seredoj, 8 v. v. Liet. svet. Choro repeticijos buś ketverge 8 val. v.

Mikas Petrauskas nedėlioje, 6 balandžio, 7:30 v. vakare, duoda koncertą Mechanics Hall, Worcester, Mass. Tai didžiausia svetainė visame Worcesteryje. Žmonių žada atsilankyti į tą koncertą iš Bostono, Montello, Lawrence ir visų Worcesterio apielinkių. Visas "biznio" vedimas Worcesterio "Aušrelės" choro rankose.

Nuskendo lietuvis.

Subatoje, kovo 29 d. ties City Point jurėse nuskendo Jasiunas, apie 35 metų amž. Paėjo iš Kauno gub. Jis nuvežęs savo laivelį į jures įrėsi atgal luotu, apvi to ir prigėrė. Buvo progresyvis žmogus, priklausė prie kelių drjų.

Sugavo vagius.

Bostono policija kovo 31 d. Franklin field sugavo du automobiyinius vagius Bremahan ir Dow, kurie susitrenkė į medį besivažinėdami pavogtame nuo Vinco Žilaičio iš Norwoodo automobiliuje. Vagilius pasiėmė policija.

D. L. K. Vytauto Dr-stės kvartalinis susirinkimas atsibus nedėlioj, 6 balandžio, 2 val. p. p. Visi nariai privalote atsilankyti, nes yra daug svarbių reikalų. Nauji ženklai jau gatavi.

F. N. Ramanauskas, sekr.

Lietuvių Muz. Konservatorija praturtėjo Grand Parlos, Steinway pianu, kurį komp. M. Petrauskas nupirko kaipo muzikos mokytojas už 1125 dol., kuomet to piano kaina buvo 1350 dol. M. Petrauskas žada tą pianą parsivežt Lietuvon, Vilniun, perkeliant L. M. Konservatoriją savo tėvynėn.

Parašų reikale.

Žemiaus talpiname atsišaukimą, kurį pagamino kovo 26 d. išrinktasai šiame reikale veikti komitetas, vėliaus pasivadinusis "Lietuvos neprigulmybe". — **"Sandaros" Red.**

Vardan Lietuvos Neprigulmybės.

Atsišaukiame į visus Naujos Agnlijos lietuvius ir lietuvaites stoti petįs į petį ir kuogreičiausia sutverti komitetą kiekvienoje kolonijoje, kurie pasirupintų prisirengti taip, kad neliktų nei vieno lietuvio ir pritariančio lietuviams svetimtaučio nepasirašiusio po peticija. Sujungkime visas pajėgas neatsižiurėdami į partijas ir įsitikinimus, kad atėjus balandžio 12 ir 13 dienomis butute gerai prisirengę padaryti didžiausią demonstraciją, mass-mitingus ir tam panašiai, kad galėtute sutraukti visus lietuvius ir svetimtaučius. Suvargusi Lietuva šaukia mus į pagelbą.

Todel dabar tuojaus kiekviena lietuvių kolonija lai su šaukia "mass-meetingą", žodžiu, laiškais idant kogreičiausiai butų išrinkta valdyba del sutvarkymo visų vietinių reikalų ir kad paskirtose dienose rinkimui parašų po peticija butų išgauta leidimas ir vietinės valdžios rinkti parašus ant visų viešų vietų, kaip tai: ant gatvių, svetainėse, dirbtuvėse, stubose, žodžiu sakant, kad surengus didžiausią demonstraciją visoje Amerikoje taip, kad valdžia ir visi laikraštininkai turėtų atkreipti atidą jog mes esame **lietuviai,** o ne lenkai ir mes norime ir reikalaujame **Lietuvai neprigulmybės** ir patiems išsirinkti tinkamą valdžią Lietuvos gyventojams, o ne musų priešams, kurie deda pastangas užgriebti musų žemę ir pavergti mus į amžiną vergiją.

Tai, vardan Lietuvos neprigulmybės ir jos gyventojų, darbininkų laisvės, nepasigailėkime **darbo, pinigų, sveikatos ir gyvasties,** jeigu to Lietuva iš mųs reikalauja. Dirbkime elektrikos greitumu visi, kaip vienas be skirtumo ir žiurėkime kad Lietuvos balsas pasiektų kiekvieną lietuvį bei lietuvaitę ir kad atėjus bal. 12 ir 13 dienoms ne tik, kad patįs pasirašytume, bet, kad kiekvienas surinktume kuodaugiausia parašų svetimtaučių. Lietuviai turi pasirašyti nuo mažiausio iki seniausiam ir tai visi.

Kolonijoms kur bus reikalinga kalbėtojų, kad paaiškinus gyvu žodžiu svarbą tų dienų, atsišaukite laiškais į **Lietuvos Nepriguĩmybės** ofisą, 315 Broadway, S. Boston, Mass., o bus suteikta visos reikalaujamos informacijos.

Taipgi galite kreiptis kas link informacijų prie kurio nors iš valdybos nario:

Pirm. A. Ivaškevičius,
1622 Columbia Road,
So. Boston, Mass.
Tel. S. B. 31.

Vice-Pirm. M. Venis,
28 Story Str.,
So. Boston, Mass.

Sekr. A. F. Kneižis,
244 W. Broadway,
So. Boston, Mass.
Tel. S. B. 620.

Fin. Sekr. V. Varžinskaitė,
28 Story Str.,
So. Boston, Mass.

Kas. J. Kovaliauskas,
32—34 Cross st.,
Boston, Mass.
Tel. Richmond 2864.

Komisijos nariai: Z. Gurkliutė, M. Čižuvienė, D. Šapalis, J. Acius, A. Naudžiunas, S. Jakubauskas ir N. Gendrolis.

Visus laiškus adresuokit:
Lietuvos Neprigulmybė,
315 Broadway,
So. Boston, Mass.

Visų draugijų pirmininkai, Sekretoriai ir kiti valdybos nariai šaukite susirinkimus ir ruoškitės prie to didelio darbo. Kaip tik susiorganizuosite, praneškite Lietuvos Nepr. Komitetui viršminėtu adresu, kiek reikės peticijų blankų, apgarsinimų ir kokių. Visa kas bus reikalinga ir ko patys negalėsite padaryti, praneškite mums. Darykite taip kad musų parašai atkreiptų pasaulio politikierius ir kad musų tėvynei butų užtikrinta neprigulmybė.

Į vienybę visi lietuviai! Į vienybę visi darbininkai! nes nuosprendis Lietuvos likimo artinasi ir todel subruskime ir apreiškime musų norą liuosybės ir neprigulmybės Lietuvai, nes talkininkai užmiršo Prezidento Wilsono 14 punktų, kuriuose buvo užreikšta mažųjų tautelių likimas, priklauso nuo jų apsisprendimo. Dabar -gi jau aišku, jog visi talkininkų norai krypo į Lenkijos pusę, idant padaryti milžinišką Lenkijos valstiją ir todel didžiausis pavojus gręsia Lietuvai nuo Lenkijos ir jeigu mes nepasistengsime surinkti 1,000,000 parašų ir pasipriešinti tiems norams, mes turėsime likti lenkų vergais taip kaip mes vergavome ligšiol.

Į darbą už tėvynę.

Lietuvos Neprigulmybė.
A. Ivaškevič, Pirm.
A. F. Kneižis, Sekret.

P. S. Spausdinant laikraštį gavome žinią, kad Mechanics Hall mitingas ne įvyks. Kur įvyks — bus pranešta.— "Sand." Red.

Gera Daržu Žeme

E. Lexington

Lotai nuo ir brangiau **$79** $10 Įmokėt $5 kas men.

8 minutės ėjimo nuo vieno fėro limit pas Arlington Heights.

Ateik ir pažiurėk. Imk Arlington Heights karą ties Harvard Square. Subway, paskui eik ant Massachusetts avenue, tik 8 minutes iki musų ofisui.

SUBURBAN LAND CO.

834 OLD So. BLDG, BOSTON, MASS.

Specialis agentas,

Povylas Simonavičius,

115 Mass. ave., E. Lexington, Mass.

KONCERTAS IR ŠOKIAI

Rengia LSS. 71 kp. Moksleivių naudai,

Subatoj, 5 d. Balandžio-April, 1919

Cyprus Hall, 40 Prospect st., Cambridge, Mass.

Koncertas prasidės lygiai nuo 7:45 v. vakare.

GERBIAMOJI VISUOMENĖ —

LSS. 71 kuopa visus nuoširdžiai kviečia atsilankyti į viršminėtą koncertą, nes atsilankydami sušelpsit moksleivius reikalaujančius pagalbos.

Šio koncerto programą išpildys sekanti artistai - dainininkai ir muzikantai: **Komp. M. Petrauskas, V. Putvinskaitė ,A. Bačiulis, M. Kemzura** iš Montello; **R. Mizara, J. Velička,** ir **P. Cvirka** iš S. Bostono; **Br. Simonavičius** ir **K. Simonavičienė** iš Cambridge. Taipgi turėsit progą išgirsti naują garsų solstą baritoną **Juozą Žiuroną,** kuris atvažiavo iš Pittsburgh, P.

Todel nė vienas nepraleiskit šio koncerto, nes kiekvienam aišku, kad su tokiu plačiu programu koncertą nevisada galima parengti ir kiekvienas, kuris tik atsilankys, turės didelį užsiganėdinimą.

Įžanga 50 centų. Karės taksų nebus.

Visus nuoširdžiai kviečia atsilankyti LSS. 71 Kuopa.

Cambridge, Mass.

MINDAUGIS

Lietuvos Karalius, Istorijos Drama 5 aktuose.

BUS PERSTATYTA

DUDLEY OPERA HOUSE, 113 DUDLEY ST.,

BOSTON, MASS. Pradžia 7:30 val. vakare.

12 d. Balandžio-April, 1919.

GERBIAMIEJI: —

Bostono ir apielinkės lietuviai širdingai užkviečiami atsilankyti į šį nepaprastą teatrą, kur bus perstatyta Slovackio parašytas, o Vinco Kapso verstas veikalas "Lietuvos Karalius Mindaugis". Atėję persitikrinsite, kaip senovės lietuviai kovojo už savo laisvę, kaip jie atsinešė į krikščionybę, kaip jie garbino dievus etc. Šį veikalą loš gabiausi So. Bostono lietuvių artistai ir artistės. Tikietus įsigykite išanksto, nes vietos numeruotos. Tikietus galima gaut "Sandaros" ofise ir pas sandariečius. Šiame momente niekas negal neinteresuoti Lietuvos istorija, nes savystovė Lietuvos valstybė po ilgos priespaudos vėl tveriasi. Taigi kas gyvas pribukite pažiurėti, kaip gyveno ir valdė šalį Lietuvos didysai kunigaikštis Mindaugis.

Visus kviečia

ALT. Sandaros 7 Kuopa.